

Grozījumi:

19.12.2002. likums / LV, 189, 28.12.2002.; Ziņotājs, 2, 23.01.2003. / Stājas spēkā 01.01.2003.
17.06.2004. likums / LV, 101, 29.06.2004.; Ziņotājs, 14, 29.07.2004. / Stājas spēkā 13.07.2004.
25.11.2004. likums / LV, 199, 15.12.2004.; Ziņotājs, 2, 27.01.2005. / Stājas spēkā 29.12.2004.
25.05.2006. likums / LV, 92, 14.06.2006.; Ziņotājs, 13, 13.07.2006. / Stājas spēkā 28.06.2006.
03.05.2007. likums / LV, 83, 24.05.2007.; Ziņotājs, 12, 28.06.2007. / Stājas spēkā 07.06.2007.
21.06.2007. likums / LV, 107, 05.07.2007.; Ziņotājs, 15, 09.08.2007. / Stājas spēkā 19.07.2007.
20.12.2007. likums / LV, 208, 29.12.2007.; Ziņotājs, 3, 14.02.2008. / Stājas spēkā 30.12.2007.
18.09.2008. likums / LV, 150, 26.09.2008.; Ziņotājs, 21, 13.11.2008. / Stājas spēkā 01.10.2008.
18.12.2008. likums / LV, 202, 30.12.2008.; Ziņotājs, 3, 12.02.2009. / Stājas spēkā 01.01.2009.
07.05.2009. likums / LV, 82, 27.05.2009.; Ziņotājs, 12, 25.06.2009. / Stājas spēkā 01.07.2009.
29.10.2009. likums / LV, 182, 17.11.2009. / Stājas spēkā 01.12.2009.
21.01.2010. likums / LV, 19, 03.02.2010. / Stājas spēkā 04.02.2010.
07.10.2010. likums / LV, 170, 27.10.2010. / Stājas spēkā 10.11.2010.
08.07.2011. likums / LV, 117, 28.07.2011. / Stājas spēkā 01.01.2012.
15.12.2011. likums / LV, 202, 23.12.2011. / Stājas spēkā 30.12.2011.
06.12.2012. likums / LV, 201, 21.12.2012. / Stājas spēkā 22.12.2012.
14.11.2013. likums / LV, 234, 29.11.2013. / Stājas spēkā 18.12.2013.
17.12.2014. likums / LV, 257, 30.12.2014. / Stājas spēkā 01.01.2015.
26.11.2015. likums / LV, 235, 01.12.2015. / Stājas spēkā 02.12.2015.
10.11.2016. likums / LV, 230, 25.11.2016. / Stājas spēkā 09.12.2016.
12.01.2017. likums / LV, 21, 26.01.2017. / Stājas spēkā 09.02.2017.
21.11.2019. likums / LV, 248A, 10.12.2019. / Stājas spēkā 24.12.2019.
19.12.2019. likums / LV, 259A, 30.12.2019. / Stājas spēkā 13.01.2020.
20.03.2020. likums / LV, 57B, 21.03.2020. / Stājas spēkā 22.03.2020.
16.04.2020. likums / LV, 75B, 17.04.2020. / Stājas spēkā 18.04.2020.
07.05.2020. likums / LV, 88B, 08.05.2020. / Stājas spēkā 09.05.2020.

Citi ar Covid-19 izplatības pārvaldību un seku pārvarēšanu saistīti tiesību akti pieejami tematiskajā atvērumā "Covid-19" un "Covid-19 pašvaldībās". Tiesību aktu skaidrojumi pieejami LV portāla tematiskajā atvērumā un žurnāla "Jurista Vārds" tematiskajā atvērumā (bezmaksas brīvpieeja).

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

- 1) **aprūpe mājās** — pakalpojumi mājās pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt;
- 2) **dienas aprūpes centrs** — institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar garīga rakstura traucējumiem, invalīdiem, bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, kā arī personām, kuras sasniegušas vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju (turpmāk — pensijas vecuma personām);
- 3) **dzīves kvalitāte** — personas, ģimenes, personu grupas, sabiedrības labklājības rādītājs, kas ietver fizisko un garīgo veselību, brīvo laiku un tā izmantošanu, darbu, izglītību, saikni ar sabiedrību, tiesības patstāvīgi pieņemt lēmumus un tos realizēt, kā arī materiālo nodrošinājumu;
- 4) **funkcionālais traucējums** — slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisīts fiziska vai garīga rakstura traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt, aprūpēt sevi un apgrūtina personas iekļaušanos sabiedrībā;
- 5) **grupu māja (dzīvoklis)** — māja vai atsevišķs dzīvoklis, kurā personai ar garīga rakstura traucējumiem nodrošina mājokli, individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā un, ja nepieciešams, sociālo aprūpi;
- 6) **ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija** — sociālā institūcija, kas nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, kā arī bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju;
- 7) **klients** — persona, kas saņem sociālos pakalpojumus vai sociālo palīdzību;
- 8) **krīzes centrs** — sociālā institūcija, kurā tiek sniegta īslaicīga psiholoģiska un cita veida palīdzība krīzes situācijā nonākušām personām;
- 9) **naktspatversme** — sociālā institūcija, kas personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām nodrošina naktsmītni, vakariņas un personiskās higiēnas iespējas;
- 10) **pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai** — naudas un mantiskais pabalsts vai naudas vai mantiskais pabalsts, ko piešķir ģimenēm vai atsevišķi dzīvojošām personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ negūst pietiekamus ienākumus un kuras atzītas par trūcīgām. Šis pabalsts nodrošina katram ģimenes loceklim garantēto minimālo ienākumu līmeni;
- 11) **pamatvajadzības** — ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība;
- 12) **patversme** — sociālā institūcija, kas personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām nodrošina īslaicīgas uzturēšanās iespējas, uzturu, personiskās higiēnas iespējas un sociālā darba speciālistu pakalpojumus;
- 13) **profesionālā rehabilitācija** — pasākumu kopums, kas pēc individualizētas funkcionālo traucējumu izvērtēšanas un profesionālās piemērotības noteikšanas personām darbspējīgā vecumā nodrošina jaunas profesijas, profesionālo zināšanu vai prasmju apguvi vai atjaunošanu, tai skaitā profesionālās izglītības programmu apgūšanu pamata un vidējās izglītības pakāpē un multidisciplinārus pakalpojumus integrācijai darba tirgū;
- 14) **psihosociālā palīdzība** — sociālā darba virziens, kura nolūks ir palīdzēt indivīdam un ģimenei risināt starppersonu un sociālās vides problēmas, sniedzot psiholoģisku un sociālu atbalstu;
- 15) **servisa dzīvoklis** — dzīvoklis, kas tiek izīrēts un ir pielāgots personai ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem, lai palielinātu personas iespējas dzīvot patstāvīgi un aprūpēt sevi;
- 16) **sociālā darba speciālists** — persona, kurai ir šajā likumā noteiktā izglītība un kura veic sociālā darbinieka, karitatīvā sociālā darbinieka, sociālā aprūpētāja, sociālā rehabilitētāja vai sociālās palīdzības organizatora profesionālos pienākumus;
- 17) **sociālā palīdzība** — naudas vai mantiskais pabalsts, kura piešķiršana balstās uz materiālo resursu novērtēšanu personām (ģimenēm), kurām trūkst līdzekļu pamatvajadzību apmierināšanai;
- 18) **sociālais dienests** — pašvaldības izveidota iestāde, kas sniedz sociālo palīdzību, organizē un sniedz sociālos pakalpojumus pašvaldības iedzīvotājiem;

19) **sociālais darbs** — profesionāla darbība, lai palīdzētu personām, ģimenēm, personu grupām un sabiedrībai kopumā veicināt vai atjaunot savu spēju sociāli funkcionēt, kā arī radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus;

20) **sociālās aprūpes pakalpojums** — pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās;

21) **sociālās aprūpes pakalpojumi personas dzīvesvietā** — pakalpojumi, kas tuvināti ģimenes videi [aprūpe mājās, pakalpojumi dienas aprūpes centrā, servisa dzīvoklis, grupu māja (dzīvoklis) u.c.];

22) **sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personas dzīvesvietā** — pakalpojumi, kas ir pieejami dzīvesvietā (individuāls sociālais darbs ar klientu, specializēto darbnīcu pakalpojumi, krīzes centru, dienas aprūpes centru u.c. pakalpojumi);

23) **sociālās rehabilitācijas pakalpojums** — pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā vai dzīvesvietā vai sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā;

24) **sociālo pakalpojumu sniedzējs** — persona, kas sniedz sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas un sociālā darba pakalpojumus;

25) **specializētās darbnīcas** — sociālās rehabilitācijas pakalpojums, kas nodrošina prasmes veicinošas aktivitātes un speciālistu atbalstu personām ar funkcionāliem traucējumiem;

26) **tehniskie palīgīdzekļi** — aprīkojums vai tehniskās sistēmas, kas novērš, kompensē, atvieglo vai neitralizē funkcijas pazeminājumu vai invaliditāti

27) **pusceļa māja** — sociālās rehabilitācijas institūcija vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas struktūrvienība, kurā personām ar funkcionāliem traucējumiem nodrošina sociālo rehabilitāciju, patstāvīgai dzīvei nepieciešamo pašaprūpes iemaņu un dzīves prasmju apgūšanu vai nostiprināšanu;

28) **supervīzija** — mērķtiecīgi organizēts konsultatīvs un izglītojošs atbalsts sociālā darba speciālistiem viņu profesionālās kompetences un profesionālās darbības kvalitātes pilnveidošanai;

29) **cilvēku tirdzniecības upuris** — persona, kura atzīta par cietušo noziedzīgā nodarījumā ar cilvēku tirdzniecību vai kurai Valsts policija izsniegusi izziņu, ka tā ir cietusi cilvēku tirdzniecībā ārvalstī, kā arī persona, kuru par atbilstošu cilvēku tirdzniecības upura kritērijiem atzinis sociālo pakalpojumu sniedzējs;

30) **garīga rakstura traucējums** — psihiska saslimšana vai garīgās attīstības traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt un aprūpēt sevi, kā arī apgrūtina tās iekļaušanos sabiedrībā un kas noteikts atbilstoši spēkā esošajai Starptautiskās statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas (SSK) redakcijai;

31) **darbspējīgs vecums** — personas dzīves posms no 15 gadu vecuma līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamajam vecumam;

32) **karitatīvais sociālais darbs** — sociālajam darbam analogs darbs, kura mērķis ir palīdzēt personām, ģimenēm, grupām vai sabiedrībai kopumā atgūt spēju sociāli un garīgi funkcionēt;

33) **tehnisko palīgīdzekļu pakalpojums** — pasākumu kopums, kas nodrošina personas funkcionālo novērtēšanu, tehnisko palīgīdzekļu izgatavošanu, pielāgošanu, lietošanas apmācību, remontu, aprites nodrošināšanu, kā arī piegādi personas dzīvesvietā;

34) **klienta aprūpes līmenis** — personas pašaprūpes spēju iztrūkuma pakāpi raksturojoša, skaitliski izteikta vērtība, kuru nosaka sociālā darba speciālista piesaistīta multidisciplināra speciālistu komanda, pamatojoties uz personas funkcionālo traucējumu smaguma pakāpes un vajadzību, kā arī sociālās aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai veicamo darbību un piesaistāmo resursu apjoma novērtējumu;

35) **psihosociāla rehabilitācija** — sociālās rehabilitācijas virziens, kurš attiecas uz personu un tās ģimeni un kura mērķis ir nodrošināt atbalstu psihosociālo problēmu risināšanā;

36) **profesionālās piemēroftības noteikšana** — pasākums, kura laikā izvērtē personas interesi par profesionālās darbības jomām un konkrētām profesijām, vēlmi un motivāciju mācīties, iepriekšējās zināšanas un pieredzi, kā arī veselības stāvokļa, intelektuālo spēju un individuālo tpašību atbilstību personas izraudzftitajai profesijai;

37) **apgādnieks** — persona, kurai saskaņā ar likumu vai tiesas nolēmumu ir pienākums rūpēties par savu laulāto, bērniem vai vecākiem;

38) **sociālās rehabilitācijas centrs** — sociālās rehabilitācijas institūcija, kurā personām ar funkcionāliem traucējumiem, no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām, personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas un citām personām ar sociālās funkcionēšanas problēmām nodrošina sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanai nepieciešamo sociālo rehabilitāciju;

39) **krīzes situācija** — situācija, kurā ģimene (persona) katastrofas vai citu no ģimenes (personas) gribas neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība.

(Ar grozījumiem, kas izdarfti ar 17.06.2004., 25.05.2006., 03.05.2007., 21.06.2007., 20.12.2007., 18.09.2008., 07.05.2009., 07.10.2010. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

2.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir noteikt sociālā darba, karitatīvā sociālā darba, sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu (turpmāk — sociālie pakalpojumi) un sociālās palīdzības sniegšanas un saņemšanas principus, to personu loku, kurām ir tiesības saņemt šos pakalpojumus un palīdzību, kā arī sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas un finansēšanas principus.

(20.12.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarfti ar 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

3.pants. Tiesības uz sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību

(1) Tiesības saņemt šajā likumā noteiktos sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību ir šādām Latvijas Republikā dzīvojošām personām:

- 1) Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem;
- 2) ārzemniekiem, kuriem izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja vai piešķirts Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss Latvijas Republikā;
- 3) Eiropas Savienības dalftbvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņiem, kuri:
 - a) ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās tiesības,
 - b) ir tiesīgi uzturēties Latvijas Republikā un ir uzturējušies Latvijas Republikā vismaz trīs mēnešus,
 - c) uzturējušies Latvijas Republikā vismaz sešus mēnešus, ja uzturēšanās mērķis ir bijis darba tiesisko attiecību nodibināšana Latvijas Republikā un ir pierādftjumi, ka vfti turpina meklēt darbu, ko apliecina vftu reģistrācija Nodarbinātības valsts aģentūrā;
- 4) šfs daļas 1., 2. un 3.punktā minēto personu ģimenes locekļiem.

(1¹) Tiesības saņemt šajā likumā minēto pabalstu garantētā minimālā ienākumu lftmeņa nodrošināšanai, patversmes un naktspatversmes pakalpojumus, kā arī sociālā dienesta informāciju un konsultācijas ir personām, kuras uzturas Latvijas Republikā un kurām piešķirts alternatīvais statuss, kā arī šo personu ģimenes locekļiem, kuri uzturas Latvijas Republikā. Pašvaldftbas sociālais dienests ir tiesftgs piešķirt dzftvokļa pabalstu personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss, tādā kārtftbā un apmērā, kāds noteikts attiecftgās pašvaldftbas iedzftvotājiem.

(1²) Bērniem, kas ieguvuši alternatftvo statusu, ir tiesības saņemt sociālās aprūpes pakalpojumus un šā likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

(2) Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtftbu nosaka Ministru kabinets un pašvaldftbu domes.

(3) Kārtību, kādā saņemami pašvaldību sniegtie sociālie pakalpojumi, nosaka pašvaldību saistošajos noteikumos.

(4) Tiesības saņemt sociālo rehabilitāciju ir cilvēku tirdzniecības upurim. Ja nepieciešams, kopā ar cilvēku tirdzniecības upuri sociālās rehabilitācijas institūcijā ir tiesības uzturēties arī viņa pavadībā esošam nepilngadīgam bērnam.

(5) Ja šā panta 1.¹ daļā noteiktie patversmes un naktspatversmes pakalpojumi personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss, nav piemērojami šīs personas funkcionālo ierobežojumu vai sociālo prasmju trūkuma dēļ, pašvaldības sociālais dienests ir tiesīgs izmantot citus, konstatētajai problēmai atbilstošus sociālo pakalpojumu veidus.

(6) Tiesības saņemt šajā likumā noteiktos sociālos pakalpojumus ir arī šā panta pirmajā daļā neminētām personām, kurām ir tiesības ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā, ja šīs personas pieprasa minētos pakalpojumus tieši attiecīgajam pakalpojuma sniedzējam un pilnībā tos apmaksā.

(7) Tiesības saņemt sociālo rehabilitāciju kā vardarbībā cietušiem bērniem ir bērniem, kurus par patvēruma meklētājiem ar īpašām uzņemšanas vajadzībām atzinušas patvēruma procedūrā iesaistītās institūcijas. Tiesības minēto pakalpojumu saņemt ir arī bērniem, kas nepieder pie šajā pantā uzskaitītajām grupām, ja atbildīgās institūcijas sniegušas atzinumu par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nepieciešamību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 25.05.2006., 03.05.2007., 21.06.2007., 18.12.2008., 29.10.2009. un 26.11.2015. likumu, kas stājas spēkā 02.12.2015.)

4.pants. Sociālo pakalpojumu sniegšanas pamatprincipi

(1) Sociālos pakalpojumus sniedz, tikai pamatojoties uz sociālā darba speciālista veiktu personas individuālo vajadzību un resursu novērtējumu.

(2) Sociālos pakalpojumus nodrošina klienta dzīvesvietā vai iespējami tuvu tai, un tikai tad, ja šāds pakalpojumu apjoms nav pietiekams, tiek nodrošināta sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija ilgstošas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

(3) Sniedzot sociālos pakalpojumus, institūcijas nodrošina starpprofesionālu un starpinstucionālu sadarbību.

(4) Bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem nodrošināma aprūpe ģimeniskā vidē — audžuģimenē, pie aizbildņa, un tikai tad, ja tas nav iespējams, aprūpe tiek nodrošināta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

(5) Laikā, kamēr bārenis vai bez vecāku gādības palikušais bērns atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, pašvaldības sociālais dienests un bāriņtiesa sadarbībā ar institūcijas darbiniekiem veic pasākumus, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē, uzturētu kontaktus starp bērnu un vecākiem vai, ja tas nav iespējams, meklētu iespēju nodrošināt bērna aprūpi citā ģimenē.

(6) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās darbs organizējams tā, lai institūcijas vidi tuvinātu ģimeniskai videi un nodrošinātu patstāvīgas dzīves iemaņu apgūšanu bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem.

(7) Personai ar prognozējamu invaliditāti ir tiesības saņemt Invaliditātes likumā noteiktos sociālos pakalpojumus.

(8) Katastrofā cietušām personām un katastrofas seku likvidēšanā iesaistītām personām šajā likumā noteiktie valsts vai pašvaldību pilnībā vai daļēji finansētie sociālie pakalpojumi tiek nodrošināti prioritārā kārtībā un atbilstoši katastrofas cēloņiem, veidam un apmēram.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.12.2008., 07.10.2010. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

5.pants. Sociālās palīdzības sniegšanas pamatprincipi

(1) Sociālo palīdzību klientam sniedz, pamatojoties uz viņa materiālo resursu — ienākumu un īpašuma novērtējumu, individuāli paredzot katra klienta līdzdarbību.

(2) Līdz 2011.gada 31.decembrim, novērtējot klienta materiālos resursus, par ienākumiem neuzskata bērna kopšanas pabalstu, piemaksu pie bērna kopšanas pabalsta vai vecāku pabalstu par dvīņiem vai vairākiem vienās dzemdībās dzimušiem bērniem, pirmos 50 latus no vecāku pabalsta, piemaksu pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu

invalīdu, bērna invalīda kopšanas pabalstu, pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, pabalstu ar celiakiju slimam bērnam, pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdam, kuram ir apgrūtināta pārvietošanās, bērna piedzimšanas pabalstu, apbedīšanas pabalstu, bezdarbnieka stipendiju profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas vai kvalifikācijas paaugstināšanas laikā, kā arī neformālās izglītības ieguves laikā.

(3) Novērtējot klienta materiālos resursus:

1) ņem vērā ienākumus, kas veidojas pēc nodokļu samaksas;

2) par ienākumiem neuzskata ģimenes valsts pabalstu un piemaksas pie šā pabalsta, bērna invalīda kopšanas pabalstu, pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, pabalstu par asistenta izmantošanu, pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdam, kuram ir apgrūtināta pārvietošanās, pabalstu ar celiakiju slimam bērnam, pabalstus bērna piedzimšanas un personas nāves gadījumā, kā arī šajā likumā noteiktos pašvaldības sociālās palīdzības pabalstus.

(29.10.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.12.2011., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

6.pants. Klienta tiesības

Klientam ir tiesības:

1) bez maksas iegūt no sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniedzēja informāciju par iespējam saņemt sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību un to saņemšanas nosacījumiem un kārtību;

2) bez maksas saņemt no sociālā darba speciālista konsultāciju par sociālo problēmu risināšanu;

3) pieprasīt un saņemt šajā likumā minētos sociālos pakalpojumus vai sociālo palīdzību;

4) saņemt pamatotu rakstveida atteikumu gadījumā, kad pieņemts lēmums sociālo pakalpojumu vai sociālo palīdzību klientam nesniegt;

5) līdzdarboties ar sociālā pakalpojuma saņemšanu saistītā lēmuma pieņemšanas procesā;

6) likumā noteiktajā kārtībā pārsūdzēt lēmumu par sociālo pakalpojumu vai sociālās palīdzības sniegšanu;

7) vērsties ar iesniegumu par sniegto sociālo pakalpojumu neapmierinošo kvalitāti un klienta tiesību neievērošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.06.2004. un 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

7.pants. Klienta pienākumi

Klientam ir pienākums:

1) aktīvi iesaistīties savas problēmas risināšanā, pildot līdzdarbības pienākumus, tajā skaitā piedaloties sociālās rehabilitācijas pasākumos darba un sociālo prasmju saglabāšanai, atjaunošanai un apgūšanai;

2) sniegt ziņas par sevi, sadarboties ar sociālo dienestu savas sociālās situācijas novērtēšanā un pildīt sociālā dienesta ieteikumus šīs situācijas uzlabošanai;

3) aktīvi darboties, lai palielinātu savu pelnītspēju un ienākumus;

4) izmantot iespējas saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, ja klientam vai kādam no viņa ģimenes locekļiem ir atkarības problēmas (atkarība no alkohola, narkotikām, azartspēlēm);

5) saņemto sociālo palīdzību izmantot atbilstoši paredzētajiem mērķiem;

6) atļaut sociālā darba speciālistam apsekot dzīvesvietu, ja sociālo pakalpojumu vai sociālās palīdzības saņemšana saistīta ar klienta materiālo resursu novērtēšanu vai dzīvesvietas apsekošana ir nepieciešama, veicot sociālo darbu ar klientu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009., 07.10.2010. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

8.pants. Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas vispārīgie principi

(1) Klienta vai viņa apgādnieka pienākums ir samaksāt par saņemtajiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

(2) *(Izslēgta ar 03.05.2007. likumu)*

(3) *(Izslēgta ar 03.05.2007. likumu)*

(4) Ja klients vai viņa apgādnieks nespēj samaksāt par sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(5) Ministru kabinets nosaka sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtību.

(6) Ja persona pieprasa pašvaldības pilnībā vai daļēji apmaksātus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumus, pašvaldības sociālais dienests, ievērojot šā likuma 5. panta trešās daļas 1. punktā noteikto, novērtē personas maksātspēju, pamatojoties uz personas sniegto informāciju par ienākumiem un noslēgtajiem uzturlīgumiem. Ja pienākums maksāt par pakalpojumu ir arī personas apgādniekiem, viņi iesniedz informāciju par ienākumiem pašvaldības sociālajam dienestam, kas lemj par pakalpojuma piešķiršanu.

(7) Personai, kura saņem pašvaldības pilnībā vai daļēji apmaksātus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumus un kurai ir ienākumi, to izmaiņu gadījumā ir pienākums ne retāk kā reizi gadā institūcijai, kura pieņem lēmumu par pakalpojuma piešķiršanu, iesniegt informāciju par saviem ienākumiem atbilstoši šā likuma 5. panta trešās daļas 1. punktā noteiktajam.

(8) Personas apgādnieki, kuriem ir pienākums maksāt par pakalpojumu, ne retāk kā reizi gadā institūcijai, kura pieņem lēmumu par personas apgādniekiem veicamajiem maksājumiem, iesniedz informāciju par saviem ienākumiem atbilstoši šā likuma 5. panta trešās daļas 1. punktā noteiktajam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 25.11.2004., 25.05.2006., 03.05.2007., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

II nodaļa Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības organizēšana

9.pants. Pašvaldības pienākumi sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanā

(1) Pašvaldībai, kuras teritorijā ir deklarētā personas dzīvesvieta, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību.

(2) Ja pašvaldība no fiziskajām personām vai institūcijām saņemusi informāciju par personu, kurai varētu būt nepieciešams sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas pakalpojums vai sociālā palīdzība, pašvaldībai ir pienākums likumā "Par sociālo drošību" noteiktajā kārtībā pārbaudīt saņemto informāciju, izvērtēt personas vajadzības pēc sociālajiem pakalpojumiem un sociālās palīdzības un informēt šo personu vai tās likumisko pārstāvi par tiesībām un iespējām saņemt sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, kā arī kārtību, kādā sociālie pakalpojumi vai sociālā palīdzība saņemama.

(3) Ja personai nepieciešami sociālie pakalpojumi naktspatversmē vai krīzes centrā, tā vēršas tieši pie pakalpojuma sniedzēja, kurš lemj par pakalpojuma nodrošināšanu. Ja nepieciešams, personu, kura ir bez mājošanas, ar naktspatversmi vai patversmi, informāciju un konsultācijām, kā arī ar vienreizēju materiālu palīdzību nodrošina pašvaldība, kuras teritorijā šī persona atrodas.

(4) Pašvaldības, kuras nav izveidojušas nepieciešamos sociālo pakalpojumu sniedzējus, slēdz līgumus ar citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem savā teritorijā vai ar citām pašvaldībām par minēto sociālo pakalpojumu sniegšanu un samaksu. Šie sociālie pakalpojumi pilnībā vai daļēji tiek finansēti no pašvaldības budžeta.

(5) Ja persona vēlas saņemt sociālo pakalpojumu, kas tiek finansēts no valsts budžeta, pašvaldības pienākums ir nodrošināt personas dzīves apstākļu apsekošanu un vajadzību novērtēšanu, ko veic sociālā darba speciālists. Ja persona vēlas saņemt valsts finansētu tehnisko palīdzīdzekli, dzīves apstākļu apsekošana netiek veikta.

(6) Pašvaldībai ir pienākums nodrošināt pašvaldības sociālā dienesta un citu pašvaldības izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju sociālā darba speciālistiem profesionālās kompetences pilnveidi — apmācības un supervīziju.

(7) Pašvaldība nodrošina nepieciešamos sociālās aprūpes pakalpojumus dzīvesvietā personām ar garīga rakstura traucējumiem, kurām pēc patstāvīgas dzīves iemaņu apgūšanas sociālās rehabilitācijas programmas ietvaros nav nepieciešama pakalpojumu sniegšana ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās un kurām pakalpojumu sniegšana pārtraukta šā likuma 28.panta trešajā un 3.¹ daļā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 25.05.2006., 03.05.2007., 20.12.2007., 07.05.2009. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

9.1 pants. Valsts finansētie ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumi

(1) Ievērojot šā likuma 13.¹ panta noteikumus, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus no valsts budžeta finansē:

1) pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem, kuras šajās institūcijās ievietotas līdz 2003.gada 1.janvārim;

2) pilngadīgām neredzīgām personām un personām ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem, kurām funkcionālo traucējumu smaguma pakāpes un aprūpes līmeņa dēļ nepieciešams saņemt pakalpojumu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā;

3) bērniem ar smagiem un ļoti smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai bērniem ar smagiem un ļoti smagiem fiziskās attīstības traucējumiem, kā arī bērniem ar kombinētiem smagiem un ļoti smagiem garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem vecumā līdz četriem gadiem, kuriem funkcionālo traucējumu dēļ nav iespējams nodrošināt aprūpi ģimenē, pie aizbildņa vai audžuģimenē;

4) bērniem ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem vecumā no četriem līdz 18 gadiem, kuriem funkcionālo traucējumu smaguma pakāpes dēļ nav iespējams nodrošināt aprūpi ģimenē, pie aizbildņa vai audžuģimenē;

5) bāreņiem vecumā līdz diviem gadiem — uz laiku, līdz tiek uzsākta aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē, bet kopumā ne ilgāk kā sešus mēnešus, šajā periodā neieskaitot bērna adopcijas procesu, ja tas uzsākts pirmo sešu mēnešu laikā kopš bērna ievietošanas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā;

6) bez vecāku gādības palikušiem bērniem vecumā līdz diviem gadiem — uz laiku, līdz bērns atgriežas ģimenē vai tiek uzsākta viņa aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē, bet kopumā ne ilgāk kā sešus mēnešus, šajā periodā neieskaitot bērna adopcijas procesu, ja tas uzsākts pirmo sešu mēnešu laikā kopš bērna ievietošanas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

(2) Ministru kabinets nosaka:

1) ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma sniegšanā iesaistītā personāla skaitu un kvalifikāciju;

2) klienta aprūpes līmenim atbilstošu pakalpojumu finansēšanas kārtību.

(12.01.2017. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

10.pants. Pašvaldības sociālais dienests

(1) Lai nodrošinātu iedzīvotāju vajadzību profesionālu izvērtēšanu un kvalitatīvu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu, katrā pašvaldībā jābūt vismaz vienam sociālā darba speciālistam uz katriem tūkstoš iedzīvotājiem.

(2) Lai nodrošinātu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un pakalpojumu administrēšanu, katra pašvaldība izveido pašvaldības iestādi — sociālo dienestu.

(3) *(Izslēgta ar 18.12.2008. likumu.)*

(4) *(Izslēgta ar 17.06.2004. likumu.)*
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.06.2004., 25.05.2006., 18.12.2008. un 29.10.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2009.)

11.pants. Pašvaldības sociālā dienesta uzdevumi

Pašvaldības sociālā dienesta uzdevumi ir šādi:

- 1) veikt sociālo darbu ar personām, ģimenēm un personu grupām;
- 2) sniegt sociālos pakalpojumus vai organizēt to sniegšanu ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenēm, aizbildņiem, personām, kuras aprūpē kādu no ģimenes locekļiem, invalīdiem, pensijas vecuma personām, personām ar garīga rakstura traucējumiem un citām personu grupām, kurām tas nepieciešams;
- 3) novērtēt klientu vajadzības, materiālos un personiskos (motivācija, nepieciešamās zināšanas un prasmes, izglītība, profesija u.c.) resursus un sociālā atbalsta sistēmu;
- 4) noteikt klienta līdzdarbības pienākumus, vienojoties ar viņu par veicamajiem pasākumiem;
- 5) sniegt sociālo palīdzību;
- 6) administrēt pašvaldības budžeta līdzekļus, kas novirzīti sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanai;
- 7) novērtēt sociālā dienesta administrēto un pašvaldības finansēto sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības kvalitāti;
- 8) veikt sociālās vides izpēti, noteikt problēmas, kā arī piedalīties pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, pašvaldības politikas plānošanas dokumentu un institūcijas vadības dokumentu izstrādē sociālā dienesta kompetences jomā;
- 9) informēt iedzīvotājus par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009., 29.10.2009. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

12.pants. Pašvaldības sociālā dienesta pienākumi un tiesības

(1) Pašvaldības sociālā dienesta pienākumi ir šādi:

- 1) sniegt personai informāciju par tiesībām saņemt sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību un to sniegšanas kārtību;
- 2) informēt personu, kas pieprasījusi sociālo pakalpojumu vai sociālo palīdzību, par pieņemto lēmumu un atteikuma gadījumā rakstveidā norādīt atteikuma iemeslus, kā arī lēmuma pārsūdzēšanas termiņus un kārtību;
- 3) sniegt personai psihosociālu vai materiālu vai psihosociālu un materiālu palīdzību, lai sekmētu krīzes situācijas pārvarēšanu un veicinātu šīs personas iekļaušanos sabiedrībā.

(2) Pašvaldības sociālajam dienestam ir pienākums sniegt informāciju un konsultācijas personai saprotamā veidā.

⁽¹⁾ Ja pašvaldības sociālajam dienestam ir pamats uzskatīt, ka bērns cietis vardarbības, vecāka, aizbildņa vai audžuģimenes tiesību ļaunprātīgas izmantošanas rezultātā, pienācīgas aprūpes un uzraudzības trūkuma vai cita bērnu tiesību pārkāpuma dēļ, tas nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā darbdienā paziņo par to bāriņtiesai un Valsts policijai.

⁽²⁾ Ja pašvaldības sociālajam dienestam ir pamats uzskatīt, ka nepienācīgas aprūpes dēļ bērnam netiek nodrošināta pietiekama veselības aprūpe, tas nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darbdienu laikā paziņo par to bērna ģimenes ārstam vai attiecīgi citai ārstniecības personai.

(2³) Laikā, kamēr bez vecāku gādības palikušais bērns atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, sociālais dienests ne retāk kā reizi trijos mēnešos par bērnu, kas ir jaunāks par trim gadiem, un ne retāk kā reizi sešos mēnešos par bērnu, kas ir vecāks par trim, bet jaunāks par 18 gadiem, sniedz informāciju bāriņtiesai un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijai par sociālo darbu, kas veikts, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē. Informācijas sniegšanai un saņemšanai izmanto Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmu.

(2⁴) Ja vecākam ir atņemtas aizgādības tiesības, sociālais dienests sniedz atzinumu par iespējām bērnam atgriezties vecāka aizgādībā, ja to pieprasa bāriņtiesa.

(3) Pašvaldības sociālajam dienestam ir tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt no valsts un pašvaldību iestādēm un citām valsts pārvaldes iestādēm, privātpersonām, tai skaitā ārstniecības iestādēm, ziņas, kas nepieciešamas sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanai un citu sociālā dienesta kompetencē esošo jautājumu risināšanai, tai skaitā informāciju par personas funkcionālo traucējumu raksturu un pakāpi, ienākumiem un personai piederošajiem īpašumiem, aizbildnības un aizgādības jautājumiem, bērna aizgādības tiesību realizāciju, tiesisko un mantisko stāvokli.

(4) Pašvaldības sociālajam dienestam ir tiesības tos darbspējīgos klientus, kuri saņem sociālo palīdzību vismaz trīs mēnešus pēdējo 12 mēnešu periodā, izņemot šā likuma 37.panta pirmās daļas 1., 2., 3. un 4.punktā minētās personas, iesaistīt:

1) darba un sociālo prasmju saglabāšanas, atjaunošanas un apgūšanas pasākumos (līdz 15 stundām nedēļā, sadalot tās pa vairākām nedēļas dienām), kas rada labumu sabiedrībai un neaizvieto pašvaldības funkciju veicējus. Minētos pasākumus īsteno pašvaldībās, biedrībās vai nodibinājumos bez nolūka gūt peļņu. Pašvaldības sociālais dienests slēdz līgumu ar darbspējīgo klientu, līgumā paredzot pasākumu vietu, laiku, abu pušu tiesības, pienākumus un atbildību;

2) darbos pašvaldības teritorijā, slēdzot darba līgumu uz noteiktu laiku ar darbspējīgo klientu.

(5) Pašvaldības sociālajam dienestam ir tiesības iesaistīt klientu tādos pasākumos, kas neizslēdz iespēju aprūpēt bērnu invalīdu vai pirmsskolas vecuma bērnu, vai citu apgādājamo, ja nav citas iespējas nodrošināt aprūpi, piedalīties rehabilitācijas pasākumos vai Nodarbinātības valsts aģentūras organizētajos pasākumos, stāties darba tiesiskajās attiecībās vai gūt ienākumus no darba.

(6) Pašvaldības sociālajam dienestam pēc tam, kad saņemta informācija par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna pilngadību un ārpusģimenes aprūpes beigšanos, ir pienākums izvērtēt minētās personas vajadzības un resursus un tai pēc patstāvīgas dzīves uzsākšanas sniegt nepieciešamos atbalsta pasākumus, kā arī vismaz divus gadus pēc patstāvīgas dzīves uzsākšanas novērtēt personas sociālās situācijas izmaiņas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.06.2004., 07.05.2009., 15.12.2011., 14.11.2013., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

13.pants. Valsts pienākumi sociālo pakalpojumu sniegšanā

(1) Valsts nodrošina atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā piešķirtajiem līdzekļiem:

1) personu ar invaliditāti un personu ar prognozējamu invaliditāti profesionālās piemērotības noteikšanu un profesionālo rehabilitāciju;

2) redzes un dzirdes invalīdu sociālo rehabilitāciju;

3) *(izslēgts ar 14.11.2013. likumu);*

3¹) no vardarbības cietušo pilngadīgo personu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu veidu, apjomu, saturu, pakalpojumu saņemšanas nosacījumus un piešķiršanas kārtību nosaka Ministru kabinets;

4) sociālo rehabilitāciju pilngadīgām personām un bērniem, kuriem ir izveidojusies atkarība no narkotiskajām, toksiskajām vai citām apreibinošām vielām vai no atkarību izraisošiem procesiem. Ministru kabinets nosaka sociālās rehabilitācijas pakalpojumu veidus, apjomu, saturu, kā arī šo pakalpojumu saņemšanas, piešķiršanas, pārtraukšanas un izbeigšanas nosacījumus un kārtību;

5) tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumus šā likuma 25.panta pirmajā daļā minētajām personām;

6) personām ar funkcionāliem traucējumiem darbspējīgā vecumā, kā arī personām ar funkcionāliem traucējumiem, kuras strādā (uzskatāmas par darba ņēmējām vai pašnodarbinātajām saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu"), sociālās rehabilitācijas pakalpojumus darbspēju atjaunošanai sociālās rehabilitācijas institūcijās. Funkcionālo traucējumu sarakstu apstiprina Ministru kabinets;

7) cilvēku tirdzniecības upuru sociālo rehabilitāciju. Sociālās rehabilitācijas saņemšanas kārtību un kritērijus personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri nosaka Ministru kabinets;

8) atbalsta programmu ar celiakiju slimajiem bērniem, turpinot atbalsta sniegšanu šīm personām pēc pilngadības sasniegšanas, ja tās mācās vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē un nav vecākas par 20 gadiem vai studē augstskolā dienas nodaļā (pilna laika klātienē) un nav vecākas par 24 gadiem. Atbalsta apjomu un nosacījumus tā saņemšanai nosaka Ministru kabinets;

9) atbalstu profesionāla sociālā darba ieviešanai un attīstībai pašvaldībās. Atbalsta veidu, apjomu un nosacījumus tā saņemšanai nosaka Ministru kabinets;

10) *(izslēgts ar 18.12.2008. likumu);*

11) vardarbību veikušu personu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu veidu, apjomu, saturu, pakalpojumu saņemšanas nosacījumus un piešķiršanas kārtību nosaka Ministru kabinets;

12) psihosociālo rehabilitāciju personām ar onkoloģisku slimību un to tuviniekiem, kā arī paliatīvā aprūpē esošiem bērniem un viņu ģimenes locekļiem. Pakalpojuma veidu, apjomu, saturu, saņemšanas, piešķiršanas, finansēšanas, pārtraukšanas un izbeigšanas nosacījumus un kārtību nosaka Ministru kabinets;

13) atbalstu pašvaldībām, kuras nodrošina sociālos pakalpojumus dzīvesvietā šā likuma 9.¹ panta pirmās daļas 1., 2., 3. un 4.punktā minētajām personām, kuras nesaņem valsts vai pašvaldības finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus. Ministru kabinets nosaka valsts atbalsta apmēru, kritērijus tā noteikšanai un valsts atbalsta piešķiršanas kārtību.

(¹) Valsts sniedz atbalstu pašvaldībām garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalsta un dzīvokļa pabalsta izmaksu nodrošināšanai iedzīvotājiem atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā piešķirtajiem līdzekļiem. Garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalsta un dzīvokļa pabalsta izmaksu nodrošināšanai nepieciešamos valsts budžeta līdzekļu piešķiršanas nosacījumus un kārtību nosaka Ministru kabinets.

(²) Valsts nodrošina vardarbības rezultātā cietušo bērnu sociālo rehabilitāciju. Līdz personas vecuma noskaidrošanai sociālā rehabilitācija tiek nodrošināta arī tām vardarbības rezultātā cietušajām personām, par kuru nepilngadību pastāv šaubas.

(2) Valsts var izveidot sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādes vai slēgt līgumus ar citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem šā panta pirmās daļas 1., 4., 6., 7., 8. un 9.punktā paredzēto valsts pienākumu izpildei.

(¹) Šā panta pirmajā daļā paredzēto valsts pienākumu izpildi — tās 2.punktā noteikto pakalpojumu sniegšanu — nodrošina Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība; tās 5.punktā noteikto tehnisko palīglīdzekļu pakalpojumu sniegšanu — tiftotēniku un surdotēniku — nodrošina Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība; tās 12.punktā noteikto psihosociālo rehabilitāciju personām ar onkoloģisku slimību nodrošina biedrība "Dzīvības koks"; tās 12.punktā noteikto psihosociālo rehabilitāciju paliatīvā aprūpē esošiem bērniem nodrošina Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība. Šā panta 1.² daļā noteiktos pakalpojumus nodrošina Latvijas Bērnu fonds, organizējot sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu un sniedzot tos tādos nodibinājumos, no kuru dibinātājiem vismaz viens ir Latvijas Bērnu fonds. Ja nepieciešams, Latvijas Neredzīgo biedrība, Latvijas Nedzirdīgo savienība un Latvijas Bērnu fonds, kā arī biedrība "Dzīvības koks" un Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība izvēlas arī citus pakalpojumu sniedzējus publiskos iepirkumos regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(²) Šā panta pirmajā daļā paredzēto valsts pienākumu izpildi — tās 5.punktā noteikto tehnisko palīglīdzekļu pakalpojumu sniegšanu — nodrošina valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"", ja nepieciešams, iesaistot kapitālsabiedrības, kurās tā ir dalībnieks (akcionārs). Ja nepieciešams, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"" izvēlas arī citus pakalpojumu sniedzējus publiskos iepirkumos regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(³) Īstenojot šā panta 2.¹ un 2.² daļā paredzēto pienākumu izpildi, Latvijas Neredzīgo biedrība, Latvijas Nedzirdīgo

savienība, Latvijas Bērnu fonds, biedrība "Dzīvības koks" un Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība, un valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"" atrodas Labklājības ministrijas funkcionālā pārraudzībā, nodrošina piešķirto valsts budžeta līdzekļu racionālu izlietojumu un kontroli, administrēšanas izdevumiem izlietojot ne vairāk kā 10 procentus no šo pakalpojumu nodrošināšanai piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. Šo pienākumu izpildes nodrošināšanai minētās organizācijas ir tiesīgas izdot administratīvos aktus.

(2⁴) Ministru kabinets nosaka šā panta 2.¹ un 2.² daļā paredzēto pienākumu izpildes nosacījumus un kārtību.

(3) Valsts piedalās personām ar garīga rakstura traucējumiem paredzēto dienas centru finansēšanā un atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā piešķirtajām apropriācijām atbalsta un finansē citas programmas jaunu sociālo pakalpojumu veidu attīstīšanai pašvaldībās.

(4) Šā panta trešajā daļā minēto dienas centru izveidošanas un uzturēšanas izdevumi tiek finansēti no valsts budžeta: centru izveidošanas gadā — 80 procentu, darbības pirmajā gadā — 60 procentu, otrajā gadā — 40 procentu, trešajā gadā — 20 procentu apmērā. Kritērijus dienas centru izveidošanas un uzturēšanas izdevumu noteikšanai, kā arī valsts līdzfinansējuma piešķiršanas un līdzfinansēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Turpmākajos gados šie izdevumi 100 procentu apmērā tiek segti no pašvaldību budžetiem.

(5) Valsts piedalās personām ar garīga rakstura traucējumiem paredzēto grupu māju (dzīvokļu) un pusceļa māju izveidošanas un aprīkošanas finansēšanā to izveidošanas gadā 50 procentu apmērā atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā piešķirtajām apropriācijām. Kritērijus grupu māju (dzīvokļu) un pusceļa māju izveidošanas un aprīkošanas izdevumu noteikšanai, kā arī valsts līdzfinansējuma piešķiršanas un līdzfinansēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(6) Valsts piedalās ar uzturēšanos grupu mājā (dzīvoklī) saistīto izdevumu finansēšanā 50 procentu apmērā no vienai personai paredzētajām ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas uzturēšanas izmaksām tām personām ar garīga rakstura traucējumiem, kuras atgriežas no ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām. Līdzfinansējuma apjomu un piešķiršanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Izdevumus, kas saistīti ar uzturēšanos Eiropas reģionālās attīstības fonda nacionālās programmas ietvaros uz valsts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pamata izveidotajās grupu mājās (dzīvokļos) valsts sedz pilnā apmērā.

(7) *(Daļa stājas spēkā 01.10.2023. un iekļauta likuma redakcijā uz 01.10.2023. Sk. Pārejas noteikumu 29. punktu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.06.2004., 25.05.2006., 21.06.2007., 20.12.2007., 18.09.2008., 18.12.2008., 07.05.2009., 29.10.2009., 21.01.2010., 07.10.2010., 06.12.2012., 14.11.2013., 17.12.2014., 10.11.2016., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

13.1 pants. Samaksa par valsts finansētajiem sociālajiem pakalpojumiem

(1) Šā likuma 13.panta pirmās daļas 1., 2., 3.¹, 4., 6., 7., 8., 11., 12.punktā un 1.² daļā, kā arī 9.¹ panta 3., 4. un 5.punktā minētos pakalpojumus apmaksā no valsts budžeta līdzekļiem.

(2) Šā likuma 13.panta pirmās daļas 5.punktā noteikto pakalpojumu finansē no valsts budžeta, pakalpojuma saņēmējam izdarot vienreizēju iemaksu vai veicot līdzmaksājumu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apmērā.

(3) Šā likuma 9.¹ panta pirmās daļas 1. un 2.punktā noteiktie pakalpojumi personai, kurai atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem nav piešķirta valsts pensija (ieskaitot piemaksu pie pensijas) vai izdienas pensija, vai speciālā valsts pensija, vai atlīdzība par darbspēju zaudējumu, kaitējuma atlīdzība, atlīdzība par apgādnieka zaudējumu sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību vai kurai nav noslēgts mūža pensijas apdrošināšanas līgums par uzkrātā fondētās pensijas kapitāla saņemšanu vai pabalsts mirušā pensijas saņēmēja laulātajam, vai kurai nav piešķirta pensija atbilstoši ārvalsts normatīvajiem aktiem (turpmāk kopā — pensija vai atlīdzība), tiek apmaksāti no valsts budžeta līdzekļiem. Persona, kura ir pensijas vai atlīdzības saņēmēja, maksā par saņemto pakalpojumu 85 procentus no tai izmaksājamās summas, bet ne vairāk kā saņemtā pakalpojuma izmaksas attiecīgajā institūcijā.

(4) Šā likuma 9.¹ panta pirmās daļas 6.punktā noteiktos pakalpojumus finansē no valsts budžeta. Vecākiem ir pienākums maksāt par šiem pakalpojumiem atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likumam.

(03.05.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2007., 18.09.2008., 07.05.2009., 29.10.2009., 14.11.2013., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

14.pants. Labklājības ministrijas uzdevumi

(1) Labklājības ministrijas uzdevumi sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā ir šādi:

1) izstrādāt valsts politiku sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā, kā arī organizēt un koordinēt tās īstenošanu;

2) organizēt šā likuma 9.¹ un 13.pantā minēto sociālo pakalpojumu sniegšanai piešķirto valsts budžeta līdzekļu administrēšanu;

3) *(izslēgts ar 08.07.2011. likumu);*

4) pārraudzīt šā likuma īstenošanu, kontrolēt sociālo pakalpojumu sniegšanu regulējošo normatīvo aktu ievērošanu, kā arī sociālo pakalpojumu kvalitāti un sociālo pakalpojumu sniedzēju atbilstību normatīvo aktu prasībām un administratīvi sodīt sociālo pakalpojumu sniedzējus par izdarītajiem pārkāpumiem;

4¹) izstrādāt sociālo pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes novērtēšanas kritērijus;

4²) izstrādāt vadlīnijas sociālās palīdzības piešķiršanai;

5) šā panta pirmās daļas 1., 2. un 4.punktā noteikto uzdevumu veikšanai veidot un uzturēt Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmu, kas ir valsts informācijas sistēma.

(2) Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmas vajadzībām Labklājības ministrijai ir tiesības no valsts un pašvaldību institūcijām saņemt un apstrādāt to personu personas datus, kuras pieprasījušas sociālo palīdzību, sociālās aprūpes, sociālās vai profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus, tehniskos palīg līdzekļus vai pakalpojumus neatkarīgas dzīves nodrošināšanai, kā arī datus par šo personu pieprasītajiem un tām piešķirtajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību.

(3) Šā panta pirmās daļas 5.punktā paredzētās Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmas struktūru, tajā iekļaujamo datu apjomu, datu apstrādes noteikumus un kārtību, kā arī institūciju sadarbības noteikumus nosaka Ministru kabinets.

(4) Labklājības ministrija ir tiesīga neinformēt datu subjektu par personas datu apstrādi Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmā, ja vien datu subjekts to īpaši nepieprasa un ja personas datu apstrāde ir nepieciešama saistībā ar:

1) valsts finansētu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu;

2) valsts finansēta asistenta pakalpojuma administrēšanu pašvaldībās;

3) valsts noteiktās statistiskās informācijas vākšanu;

4) sociālo pakalpojumu sniedzēju pārbaudēm.

(07.05.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011., 14.11.2013. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017. Pirmās daļas 4.¹ un 4.² punkts stājas spēkā 01.12.2017. Sk. Pārejas noteikumu 26. punktu)

15.pants. Sociālo pakalpojumu pārvalde

(Izslēgts ar 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

15.¹ pants. Sociālās integrācijas valsts aģentūra

(1) Sociālās integrācijas valsts aģentūra (turpmāk — Aģentūra) ir Labklājības ministra pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kura:

1) sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus (ja nepieciešams, arī veselības aprūpes pakalpojumus) personām, tai skaitā Nacionālo bruņoto spēku karavīriem, zemessargiem, lekslietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm un normatīvajos aktos par starptautisko palīdzību noteiktajiem civilajiem ekspertiem;

2) sniedz profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus un nosaka profesionālo piemērotību personām darbspējīgā vecumā ar invaliditāti, garīga rakstura traucējumiem vai prognozējamu invaliditāti, kā arī profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu ietvaros nodrošina transportlīdzekļa vadīšanas apmācību personām, kurām nav medicīnisku pretindikāciju šādai apmācībai;

3) koordinē valsts finansētu sociālās rehabilitācijas, profesionālās rehabilitācijas un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu;

4) īsteno profesionālās pamatizglītības, profesionālās vidējās izglītības, pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas izglītība), profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmas, sagatavojot speciālistus profesijās, kuras nepieciešamas invalīdu sociālās aizsardzības pasākumu veikšanai;

5) *(izslēgts ar 08.07.2011. likumu);*

6) sniedz no valsts budžeta finansētu tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumu — nodrošina transportlīdzekļa pielāgošanu.

(1¹) Šā panta pirmās daļas 1.punktā minētie sociālās rehabilitācijas pakalpojumi (ja nepieciešams, arī veselības aprūpes pakalpojumi) Nacionālo bruņoto spēku karavīriem, zemessargiem, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm un normatīvajos aktos par starptautisko palīdzību noteiktajiem civilajiem ekspertiem tiek nodrošināti atbilstoši gadskārtējā valsts budžeta likumā šim mērķim piešķirtajiem līdzekļiem.

(1²) Aģentūra līdz 2022. gada 31. decembrim Eiropas Savienības politiku instrumentu ietvaros:

1) nosaka profesionālo piemērotību bezdarbniekiem, kuri bijuši bez darba vismaz 12 mēnešus un saņēmuši Nodarbinātības valsts aģentūras nosūtījumu uz profesionālās piemērotības noteikšanu;

2) sniedz profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus personām ar garīga rakstura traucējumiem, kurām nav noteikta invaliditāte vai prognozējama invaliditāte.

(2) Aģentūras darbību regulē nolikums, kurā iekļauj arī koledžu darbību reglamentējošo normatīvo aktu prasības attiecībā uz koledžas nolikumu.

(3) Aģentūras pedagogu darba samaksu nosaka normatīvie akti par pedagogu darba samaksu.

(4) Ar mērķi nodrošināt personu, kuras saņem valsts finansētus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, uzskaiti, kas nepieciešama, lai veicinātu savlaicīgu un kvalitatīvu šo pakalpojumu piešķiršanu, kā arī veidot statistiku, lai plānotu, izstrādātu un novērtētu valsts politiku sociālās rehabilitācijas jomā un nodrošinātu citu Aģentūras funkciju izpildi, Aģentūra veido un uztur sociālās rehabilitācijas informācijas sistēmu, kas ir valsts informācijas sistēma. Sociālās rehabilitācijas informācijas sistēmas pārzinis ir Aģentūra. Sociālās rehabilitācijas informācijas sistēmā iekļauj datus par personām, kuras pieprasījušas un saņēmušas šā likuma 13. panta pirmās daļas 4., 6. un 7. punktā minētos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, tostarp personas datus, kā arī datus par saņemtajiem pakalpojumiem un to sniedzējiem.

(5) Tiesības apstrādāt sociālās rehabilitācijas informācijas sistēmā iekļauto informāciju saistībā ar sociālo rehabilitāciju, tostarp personas datus, ir Aģentūrai un Labklājības ministrijai to darbību reglamentējošos normatīvajos aktos noteikto funkciju un uzdevumu izpildei.

(6) Šā panta ceturtajā daļā minētās sociālās rehabilitācijas informācijas sistēmas struktūru, tajā iekļaujamos datus, to apjomu, datu apstrādes noteikumus un kārtību, kā arī institūciju sadarbības noteikumus nosaka Ministru kabinets.

(20.12.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009., 29.10.2009., 07.10.2010., 08.07.2011., 10.11.2016., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

16.pants. Sociālo pakalpojumu kvalitātes kontroles inspekcija

(Izslēgts ar 17.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

17.pants. Sociālo pakalpojumu sniedzējs

(1) Šajā likumā noteiktos sociālos pakalpojumus drīkst sniegt tikai tāds sociālo pakalpojumu sniedzējs, kura pamatdarbība vai kura attiecīgās struktūrvienības pamatdarbība ir šo pakalpojumu sniegšana un kurš attiecīgā

pakalpojuma sniegšanai ir reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc tam, kad pakalpojuma sniegšana uzsākta.

(¹) Ja sociālā pakalpojuma sniedzējs, kurš šo pakalpojumu sniedz, iekļaujot arī klienta izmitināšanu (sociālais pakalpojums ar izmitināšanu), ir izslēgts no sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistra par neatbilstību normatīvo aktu prasībām, tad, ievērojot nosacījumu, ka sniegtais pakalpojums neapdraud klienta drošību vai veselību, šis pakalpojuma sniedzējs turpina nodrošināt pakalpojuma sniegšanu ne ilgāk kā sešus mēnešus no dienas, kad tam paziņots lēmums par izslēgšanu no reģistra.

(2) Ministru kabinets nosaka kritērijus sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrēšanai sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā, reģistrā iekļaujamo informāciju un reģistrēšanas kārtību, nosacījumus izslēgšanai no reģistra, kā arī prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem.

(3) Par institūcijas, kas sniedz sociālos pakalpojumus vadītāju var būt persona, kurai ir otrā līmeņa profesionālā augstākā vai akadēmiskā augstākā izglītība.

(4) Sociālo pakalpojumu sniedzējam ir tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt no valsts un pašvaldību iestādēm un citām valsts pārvaldes iestādēm, privātpersonām, tai skaitā ārstniecības iestādēm, ziņas, kas nepieciešamas sociālo pakalpojumu sniegšanai, tai skaitā informāciju par personas funkcionālo traucējumu raksturu un pakāpi, ienākumiem un personai piederošajiem īpašumiem, aizbildnības un aizgādības jautājumiem, bērna aizgādības tiesību realizāciju, tiesisko un mantisko stāvokli, ja ziņas nepieciešamas, lai pieņemtu vai izpildītu lēmumu par sociālā pakalpojuma sniegšanu, un tās nav iespējams saņemt no valsts un pašvaldību institūciju datubāzēm.

(5) Sociālo pakalpojumu sniedzējam ir pienākums sniegt Labklājības ministrijai informāciju un normatīvajos aktos noteiktos pārskatus par savu darbību sociālo pakalpojumu sniegšanas jomā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.06.2004., 21.06.2007., 20.12.2007., 07.05.2009., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

17.¹ pants. Administratīvo aktu un faktiskās rīcības apstrīdēšana un pārsūdzēšana

(1) Tiešās pārvaldes iestāžu, valsts kapitālsabiedrību vai šā likuma 13.panta 2.¹ un 2.² daļā noteikto personu kā sociālo pakalpojumu sniedzēju izdotos administratīvos aktus vai faktisko rīcību var apstrīdēt Labklājības ministrijā, bet tās lēmumus pārsūdzēt tiesā, ja likumā vai Ministru kabineta noteikumos nav noteikts citādi.

(2) Pašvaldību un to institūciju kā sociālo pakalpojumu vai sociālās palīdzības sniedzēju izdotos administratīvos aktus vai faktisko rīcību var apstrīdēt atbilstoši likumam "Par pašvaldībām".

(3) Labklājības ministrijas amatpersonu izdotos administratīvos aktus vai faktisko rīcību var apstrīdēt, vēršoties pie Labklājības ministrijas valsts sekretāra, bet viņa lēmumus pārsūdzēt tiesā.

(4) Labklājības ministrijas lēmuma par sociālo pakalpojumu sniedzēja izslēgšanu no Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistra, Labklājības ministrijas vai sociālo pakalpojumu sniedzēja lēmuma par sociālo pakalpojumu sniegšanas pārtraukšanu vai izbeigšanu, kā arī pašvaldības lēmuma par sociālās palīdzības sniegšanas pārtraukšanu vai izbeigšanu apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur attiecīgā lēmuma darbību, izņemot gadījumu, kad šī darbība tiek apturēta ar tās iestādes lēmumu, kurā lēmums tiek apstrīdēts.

(07.05.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

III nodaļa Sociālo pakalpojumu sniegšanas mērķi, veidi un tiesības uz tiem

18.pants. Sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanas mērķis

Sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanas mērķis ir nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personai, kura vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt pati saviem spēkiem.

19.pants. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas mērķis

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas mērķis ir novērst vai mazināt invaliditātes, darbnespējas, brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības vai vardarbības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas personas dzīvē.

20.pants. Personas tiesības uz sociālo aprūpi

(1) Bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem ir tiesības uz viņu vajadzībām atbilstošu sociālās aprūpes pakalpojumu.

(2) Personām, kurām funkcionālo traucējumu dēļ ir objektīvas grūtības sevi aprūpēt, ir tiesības uz nepieciešamās aprūpes līmenim atbilstošu sociālās aprūpes pakalpojumu.

(3) Ir šādi aprūpes līmeņi:

1) pirmais aprūpes līmenis — personas fiziskās vai garīgās spējas ir mēreni ierobežotas. Persona spēj un prot veikt pašaprūpi atbilstoši savām vajadzībām un savam veselības stāvoklim; nepieciešams minimāls personāla atbalsts noteiktu stundu skaitu nedēļā. Sociālās aprūpes pakalpojuma sniedzējs nodrošina ārstniecības personas noteikto klienta uzraudzību;

2) otrais aprūpes līmenis — personas fiziskās vai garīgās spējas ir mēreni vai smagi ierobežotas. Persona spēj un prot veikt pašaprūpi atbilstoši savām vajadzībām un savam veselības stāvoklim, bet ir iespējama spēju vai prasmju pazemināšanās; nepieciešams neliels personāla atbalsts ikdienā. Sociālās aprūpes pakalpojuma sniedzējs nodrošina ārstniecības personas noteikto klienta uzraudzību un novēro funkcionālo traucējumu izmaiņas;

3) trešais aprūpes līmenis — personas fiziskās vai garīgās spējas ir smagi ierobežotas. Personai ir grūti veikt noteiktas pašaprūpes darbības ir traucēta; nepieciešams regulārs personāla atbalsts ikdienā. Sociālās aprūpes pakalpojuma sniedzējs nodrošina ārstniecības personas noteikto klienta uzraudzību un novēro funkcionālo traucējumu izmaiņas;

4) ceturtais aprūpes līmenis — personas fiziskās vai garīgās spējas ir ļoti smagi ierobežotas, izteikta pašaprūpes spēju nepietiekamība, persona pilnībā aprūpējama un uzraugāma visu diennakti. Sociālās aprūpes pakalpojuma sniedzējs nodrošina ārstniecības personas noteikto klienta uzraudzību un novēro funkcionālo traucējumu izmaiņas.

(4) Kritērijus aprūpes līmeņa noteikšanai un klientu izvērtēšanai, kā arī nosacījumus sociālās aprūpes pakalpojumu saņemšanai dzīvesvietā un institūcijā un to saņemšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017. Ceturtā daļa stājas spēkā 01.12.2017. Sk. Pārejas noteikumu 26. punktu)

21.pants. Personas tiesības uz sociālo rehabilitāciju

(1) Tiesības uz sociālo rehabilitāciju ir šādām šā likuma 3.pantā minētajām personām, kuru iekļaušanās sabiedrībā ir apgrūtināta:

- 1) personām ar invaliditāti, prognozējamu invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem;
- 2) personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas;
- 3) personām, kurām ir izveidojusies atkarība no alkohola, narkotiskajām vai psihotropajām vielām;
- 4) personām, kuras cietušas no vardarbības;
- 5) bērniem, kuri ilgstoši (ilgāk par vienu gadu) atradušies ārpusģimenes aprūpē.

(2) Pašvaldības atbilstoši nepieciešamībai izstrādā rehabilitācijas programmas arī personu grupām, kuru iekļaušanās sabiedrības dzīvē ir apgrūtināta citu iemeslu dēļ.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

21.1 pants. Personas tiesības uz psihosociālo rehabilitāciju

(1) Psihosociālās rehabilitācijas pakalpojumu ir tiesības saņemt šādām personām, kurām nepieciešams atbalsts psihosociālo problēmu risināšanā, ja šīs problēmas apgrūrina to iekļaušanos sabiedrībā:

- 1) personām ar prognozējamu vai pirmreizēju invaliditāti, kuras cēlonis ir onkoloģiska slimība, saglabājot tiesības saņemt piešķirto pakalpojumu arī gadījumā, ja beidzies termiņš, uz kuru personai noteikta prognozējama vai pirmreizēja invaliditāte, kā arī personām pēc onkoloģiskas slimības ārstēšanas kursa beigām ar ārstējošā ārsta rekomendāciju par nepieciešamību saņemt psihosociālās rehabilitācijas pakalpojumu;
- 2) vienam šīs daļas 1.punktā minētās personas izraudzītam tuviniekam, ja persona un tuvinieks norāda uz nepieciešamību pakalpojumu saņemt kopā un šo nepieciešamību pamato attiecīgā onkoloģiskā slimība;
- 3) bērnam, kuram saskaņā ar ārstu konsīlija lēmumu nepieciešama paliatīvā aprūpe, un ar viņu vienā mājāsaimniecībā dzīvojošiem ģimenes locekļiem vai audžuģimenei.

(2) Pašvaldības atbilstoši nepieciešamībai un finansiālajām iespējām var organizēt psihosociālās rehabilitācijas pakalpojumus arī citām personu grupām.

(12.01.2017. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

22.pants. Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas veidi

Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi tiek sniegti:

- 1) personas dzīvesvietā, nodrošinot aprūpi mājās, rehabilitāciju dzīvesvietā, dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, grupu dzīvokļos (grupu mājās), servisa dzīvokļos, naktspatversmēs vai patversmēs un citur;
- 2) ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās.

23.pants. Aprūpe mājās

(1) Ja personai nepieciešama aprūpe dzīvesvietā, pašvaldība vispirms izvērtē to, kādas iespējas nodrošināt nepieciešamo aprūpi ir ar šo personu kopā dzīvojošajiem ģimenes locekļiem vai personām, kurām ar aprūpējamo ir kopēji izdevumi par uzturu un kuras mitinās vienā mājoklī ar viņu.

(2) Ja personas aprūpi nodrošina ģimenes locekļi, pašvaldība šos ģimenes locekļus atbalsta psiholoģiski, viņus konsultējot un apmācot, un, ja nepieciešams, arī materiāli.

(3) Ja persona dzīvo viena vai ar šo personu kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vecuma, veselības stāvokļa vai nodarbinātības dēļ nevar nodrošināt tai nepieciešamo aprūpi, personai ir tiesības saņemt sociālās aprūpes pakalpojumu.

24.pants. Sociālā rehabilitācija dzīvesvietā

Lai sekmētu valstī un pašvaldībā pieejamo resursu izmantošanu un nodrošinātu personas iekļaušanos sabiedrībā, sociālais dienests vai sociālās rehabilitācijas pakalpojuma sniedzējs katrai sociāli rehabilitējamai personai izstrādā un īsteno individuālās sociālās rehabilitācijas plānu.

(07.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 10.11.2010.)

25.pants. Nodrošināšana ar tehniskajiem palīglīdzekļiem

(1) Tehnisko palīglīdzekļu pakalpojumus ir tiesības saņemt šādām personām ar ilgstošiem vai nepārejošiem organisma funkciju traucējumiem vai anatomiskiem defektiem, ja tās saņēmušas ārstniecības personas atzinumu par šāda pakalpojuma nepieciešamību:

- 1) visu grupu invalīdiem un bērniem invalīdiem līdz 18 gadu vecumam;

- 2) personām, kurām tehniskais palīglīdzeklis nepieciešams, lai samazinātu vai novērstu funkcionālo mazspēju;
- 3) personām ar prognozējamu invaliditāti, kurām šāda pakalpojuma nepieciešamība noteikta individuālajā rehabilitācijas plānā;
- 4) personām ar anatomiskiem defektiem — protēzi vai ortopēdiskos apavus.

(2) Kārtību, kādā personas saņem tehniskos palīglīdzekļus, un tehnisko palīglīdzekļu aprites noteikumus reglamentē Ministru kabinets.

(3) No valsts budžeta finansējamo tehnisko palīglīdzekļu sarakstu apstiprina Ministru kabinets.

(4) Šā panta pirmajā daļā noteiktās personas ar tiftotēnikas un surdotēnikas pakalpojumiem nodrošina Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība, bet ar pārējo tehnisko palīglīdzekļu pakalpojumiem — valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"", kura:

- 1) organizē pakalpojumu sniegšanas sistēmu, ņemot vērā teritoriālo principu, un izdod administratīvos aktus par pakalpojumu piešķiršanu konkrētām personām;
- 2) nosaka pakalpojumu sniedzējus atbilstoši šā likuma 13.pantā noteiktajam;
- 3) nodrošina piešķirto valsts budžeta līdzekļu racionālu izlietojumu un šā izlietojuma kontroli;
- 4) organizē tehnisko palīglīdzekļu apriti — datubāzu veidošanu un uzturēšanu attiecībā uz tehniskajiem palīglīdzekļiem, rindām pakalpojumu saņemšanai un pakalpojumu saņēmušajām personām un citiem ar pakalpojumu nodrošināšanu saistītiem jautājumiem;
- 5) informē sabiedrību par pakalpojumu saņemšanas iespējām.

(5) Personām ar invaliditāti, kurām Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija ir noteikusi medicīniskas indikācijas speciāli pielāgota vieglā automobiļa iegādei un transporta izdevumu kompensēšanas pabalsta saņemšanai, ir tiesības saņemt par valsts budžeta līdzekļiem pakalpojumu — transportlīdzekļa pielāgošana —, lai tas pildītu tehniskā palīglīdzekļa funkciju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 25.05.2006., 03.05.2007., 07.05.2009., 07.10.2010. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

26.pants. Profesionālā rehabilitācija un profesionālās piemērotības noteikšana

(1) Tiesības saņemt valsts finansētus profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus un profesionālās piemērotības noteikšanas pakalpojumus ir personām darbspējas vecumā, ja tām ir noteikta invaliditāte vai prognozējama invaliditāte. Lai saņemtu valsts finansētus profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus vai profesionālās piemērotības noteikšanas pakalpojumu, persona vēršas pie attiecīgā pakalpojumu sniedzēja, kurš pieņem lēmumu par pakalpojumu piešķiršanu vai par atteikumu piešķirt pakalpojumus.

(2) Kārtību, kādā persona saņem valsts finansētus profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus un profesionālās piemērotības noteikšanas pakalpojumu, nosaka Ministru kabinets.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

27.pants. Dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumi

(1) Dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas nodrošina aprūpi un iespēju iesaistīties fiziskās un garīgās aktivitātēs:

- 1) pensijas vecuma personām;
- 2) invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem;
- 3) personām ar garīga rakstura traucējumiem;
- 4) personām pēc smagām, ilgstošām slimībām.

(2) Pašvaldībai ir tiesības dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus nodrošināt arī citām personām.

27.¹ pants. Grupu mājas (dzīvokļa), pusceļa mājas, servisa dzīvokļa un sociālās rehabilitācijas centra pakalpojumi

(1) Grupu mājā (dzīvoklī) nodrošina mājokli un individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā un, ja nepieciešams, sociālo aprūpi personām ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir objektīvas grūtības dzīvot patstāvīgi, bet nav nepieciešama atrašanās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

(2) Pusceļa mājā sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus:

1) personām ar garīga rakstura traucējumiem, lai tās apgūtu patstāvīgai dzīvei vai dzīvei grupu mājā (dzīvoklī) nepieciešamās iemaņas;

2) personām ar citiem funkcionāliem traucējumiem, lai tās apgūtu vai nostiprinātu patstāvīgai dzīvei nepieciešamās iemaņas.

(3) Servisa dzīvoklī personai ar smagiem funkcionāliem traucējumiem nodrošina neatkarīgas dzīves iespējas, palielinot šīs personas sociālās funkcionēšanas un pašaprūpes spējas.

(4) Šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajos gadījumos pakalpojuma apjomu, klienta maksājumus un kārtību, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no valsts vai pašvaldības budžeta, nosaka Ministru kabinets.

(5) Sociālās rehabilitācijas centrā personām ar funkcionāliem traucējumiem, no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām, personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas un citām personām ar sociālās funkcionēšanas problēmām sniedz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanai nepieciešamos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus atbilstoši katras personas vajadzībām.

(25.05.2006. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 03.05.2007., 21.06.2007. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

28.pants. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumi

(1) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas nodrošina klientam mājokli, nepieciešamā līmeņa sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija var klientam nodrošināt arī ārstniecības personas noteikta ārstēšanas plāna izpildi. Šīs institūcijas pakalpojumus, ja nav medicīnisku kontraindikāciju to saņemšanai, ir tiesības saņemt:

1) bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, ja nav iespējams nodrošināt viņu aprūpi un audzināšanu audžuģimenē vai pie aizbildņa;

2) pensijas vecuma personām un personām ar funkcionāliem traucējumiem, ja nepieciešamais pakalpojuma apjoms pārsniedz aprūpei mājās vai dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā noteikto apjomu;

3) bērniem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, ja nepieciešamais pakalpojuma apjoms pārsniedz aprūpei mājās vai dienas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā noteikto apjomu;

4) pilngadīgām personām ar smagiem un ļoti smagiem garīga rakstura traucējumiem, kurām nav nepieciešama atrašanās specializētā ārstniecības iestādē un kuru stāvoklis neapdraud apkārtējos, ja nepieciešamā pakalpojuma apjoms pārsniedz aprūpei mājās, dienas aprūpes centrā vai grupu mājā (dzīvoklī) noteikto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma apjomu.

(¹) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija var veidot struktūrvienību veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai.

(²) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, izmantojot Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmu, ne retāk kā reizi trijos mēnešos par bāreņiem vai bez vecāku gādības palikušu bērnu, kas ir jaunāks par trim gadiem, un ne retāk kā reizi sešos mēnešos par bāreņiem vai bez vecāku gādības palikušu bērnu no dienas, kad viņš sasniedz trīs gadu vecumu, līdz brīdim, kad pakalpojuma sniegšana viņam tiek pārtraukta, informē bāriņtiesu un pašvaldības sociālo dienestu par:

1) vecāku, brāļu, māsu, vecvecāku, kā arī citu personu, ar kurām bērns ilgu laiku ir dzīvojis nedalītā saimniecībā, saskarsmi ar bērnu un sadarbību ar ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju;

2) bērna fizisko un psihosociālo attīstību.

(2) Pakalpojuma sniegšanu ilgstošas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā pilngadīgai personai var pārtraukt, ja:

1) persona apdraud citu personu veselību, dzīvību vai sistemātiski pārkāpj noslēgtā līguma noteikumus;

2) personai rehabilitācijas rezultātā vairs nav nepieciešami ilgstošas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumi un tos var nomainīt ar pakalpojumiem dzīvesvietā;

3) persona lūdz pārtraukt pakalpojumu sniegšanu;

4) persona izcieš sodu ieslodzījuma vietā;

5) persona atrodas prombūtnē ilgāk par 12 mēnešiem.

(3) Šā panta otrajā daļā minētajos gadījumos lēmumu par pakalpojuma sniegšanas pārtraukšanu pieņem attiecīgās institūcijas vadītājs, informējot par to pašvaldību, kuras administratīvajā teritorijā persona dzīvousi pirms iestāšanās institūcijā. Ja nav noskaidrojama administratīvā teritorija, kurā persona dzīvousi pirms iestāšanās institūcijā, tiek informēta pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā ir personas pēdējā konstatējamā atrašanās vieta. Pašvaldībai ir pienākums nodrošināt attiecīgajai personai izmitināšanu, ja šai personai nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemītināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā.

(3¹) Lēmumu par pakalpojuma sniegšanas pārtraukšanu institūcijas vadītājs var pieņemt arī tādā gadījumā, ja nevis kāda no šā panta trešajā daļā minētajām pašvaldībām, bet cita pašvaldība ne vēlāk kā mēnesi pirms pakalpojuma sniegšanas pārtraukšanas rakstveidā apliecinājusi institūcijas vadītājam, ka tās administratīvajā teritorijā pēc rakstveida vienošanās ar attiecīgo personu tai tiks nodrošināta izmitināšana un nepieciešamie sociālie pakalpojumi.

(4) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu aptur, ja persona atrodas bezvēsts prombūtnē ilgāk nekā divus mēnešus no dienas, kad par pazušanas faktu ziņots policijai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 25.05.2006., 03.05.2007., 29.10.2009., 06.12.2012. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017. 1.² daļa stājas spēkā 01.09.2017. Sk. Pārejas noteikumu 27. punktu)

IV nodaļa

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās dzīvojošo personu tiesības

29.pants. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientu tiesības

(1) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas klientam ir tiesības:

1) patstāvīgi pieņemt lēmumus un tos īstenot tiktāl, ciktāl tas neierobežo citu personu tiesības un brīvības vai neapdraud personas veselību vai dzīvību;

2) saņemt savam funkcionālajam stāvoklim un nepieciešamajam aprūpes līmenim atbilstošus pakalpojumus, kā arī uz individuālu un profesionālu personāla pieeju pakalpojumu sniegšanā;

3) ja viņš ir pilngadīga persona, — laikposmu no viena mēneša līdz trim mēnešiem uzturēties ārpus institūcijas citas personas (ģimenes) aprūpē. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, rakstveidā vienojoties ar personu (ģimeni), nosaka šīs uzturēšanās ilgumu, pušu tiesības un pienākumus, kā arī izmaksā klienta uzturam vai uztura pabalstu atbilstoši laikposmam, kuru viņš atrodas citas personas (ģimenes) aprūpē;

4) ja viņš ir bērns, — uzturēties ārpus institūcijas citas personas (ģimenes) aprūpē saskaņā ar Bērnu tiesību

aizsardzības likumu.

(2) Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas klientam ir tiesības uz noteiktu naudas summu personiskiem izdevumiem šādā apmērā:

1) pilngadīgai personai, kura ir šā likuma 13.¹ panta trešajā daļā noteiktās pensijas vai atlīdzības, vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta vai pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, saņēmēja, naudas summa, kas paliek tās rīcībā pēc ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma apmaksas, nedrīkst būt mazāka par 15 procentiem no tai izmaksājamās šo maksājumu kopējās summas;

2) pilngadīgai personai, kura nav šā likuma 13.¹ panta trešajā daļā noteiktās pensijas vai atlīdzības, vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta, vai pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, saņēmēja, naudas summa, kas tai izmaksājama no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas budžeta, ir 15 procenti no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra;

3) bērnam no septiņu gadu vecuma naudas summa, kas izmaksājama no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas budžeta, ir 15 procenti no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra. Ilgstošas sociālās aprūpes institūcija, ņemot vērā institūcijas budžeta iespējas, var lemt par lielākas naudas summas piešķiršanu.

(3) Par šā panta pirmajā daļā noteikto klienta tiesību nodrošināšanu un šim nolūkam nepieciešamo institūcijas darba organizēšanu ir atbildīgs ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītājs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 03.05.2007., 18.09.2008., 07.05.2009., 29.10.2009., 12.01.2017. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

30.pants. Sociālās aprūpes padomes kompetence

(1) Lai sekmētu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās dzīvojošo personu tiesību ievērošanu, attiecīgās institūcijas vadītājs izveido sociālās aprūpes padomi (turpmāk — padome), kuras sastāvā ietilpst ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā dzīvojošās personas, to radnieki, institūcijas darbinieki un vietējās pašvaldības pārstāvji. Padomes lēmumiem ir ieteikuma raksturs.

(2) Padome:

1) saskaņo institūcijas iekšējās kārtības noteikumus;

2) iesniedz priekšlikumus institūcijas darbības uzlabošanai;

3) izskata konfliktus starp klientiem un institūcijas administrāciju;

4) piedalās institūcijas sniegto pakalpojumu kvalitātes novērtēšanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.06.2004. un 25.05.2006. likumu, kas stājas spēkā 28.06.2006.)

31.pants. Personu tiesību ierobežojumi ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā

(1) Lai nepieļautu personas atstāšanu bez uzraudzības un aizsargātu tās veselību un dzīvību, kā arī citu personu tiesības un brīvības, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas vadītājs vai viņa pilnvarota persona var pieņemt lēmumu par nepieciešamību noteiktā laika periodā ierobežot personas tiesības brīvi pārvietoties, ja šādas uzraudzības nepieciešamība, pamatojoties uz personas veselības stāvokli, ir noteikta tās individuālajā rehabilitācijas vai aprūpes plānā.

(2) Ja persona ar savu rīcību apdraud savu vai citu personu veselību vai dzīvību, attiecīgās institūcijas vadītājs vai viņa pilnvarota persona var pieņemt lēmumu, izdarot atzīmi personas lietā, par personas izolēšanu uz laiku, ne ilgāku par 24 stundām, īpaši šim nolūkam iekārtotā telpā, kur personai tiek nodrošināta nepieciešamā aprūpe un nepārtraukta uzraudzība.

(3) Ja nepieciešams ierobežot ilgstošas aprūpes institūcijās esošo bērnu tiesības, piemērojamas Bērnu tiesību aizsardzības likuma normas.

(4) Klientam, kurš saņem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumus un kuram

ir piešķirta pensija vai atlīdzība, vai valsts sociālais pabalsts, šo maksājumu izmaksu, ievērojot šā likuma 13.¹ panta trešajā daļā un 29.panta otrās daļas 1.punktā minētos nosacījumus, nodrošina ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, kuras kontā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, pamatojoties uz klienta iesniegumu, pārskaita minētos maksājumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

V nodaļa Sociālā palīdzība

32.pants. Sociālās palīdzības mērķis

Sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu trūcīgām, maznodrošinātām un krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām), lai nodrošinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

33.pants. Ģimenes (personas) atzīšana par trūcīgu

(1) Ministru kabinets nosaka ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kuru nepārsniedzot ģimene, kas sastāv no laulātajiem, personām, kurām ir kopēji izdevumi pamatvajadzību nodrošināšanai un kuras mitinās vienā mājoklī, vai atsevišķi dzīvojoša persona tiek atzīta par trūcīgu, un kārtību, kādā ģimene (persona) tiek atzīta par trūcīgu.

(2) Pašvaldība saistošajos noteikumos var noteikt labvēlīgākus nosacījumus ģimenes (personas) atzīšanai par trūcīgu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.10.2009. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

34.pants. Sociālās palīdzības piešķiršana un sociālās palīdzības pabalstu izmaksas veids

(1) Pašvaldības sociālais dienests pēc personas un tās ģimenes locekļu ienākumu un citu materiālo resursu izvērtēšanas lemj par sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu personai, kas pabalstu pieprasījusi.

(2) Piešķirto sociālās palīdzības pabalstu personai var izmaksāt naudā vai par pabalsta summu apmaksāt preces vai pakalpojumus, kas nepieciešami personas vai tās ģimenes locekļu pamatvajadzību apmierināšanai. Naudā izmaksātais sociālās palīdzības pabalsts uzskatāms par sociālās palīdzības pabalstu, uz kuru nevar vērst piedziņu.

(3) Ja persona, kas pieprasījusi sociālo palīdzību, pēdējo triju mēnešu laikā mainījusi dzīvesvietu, pašvaldībai ir tiesības pieprasīt no personas iepriekšējās dzīvesvietas izziņu par saņemtās sociālās palīdzības apmēru un ņemt to vērā, nosakot nepieciešamās palīdzības apmēru.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.10.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.12.2009.)

35.pants. Sociālās palīdzības pabalstu veidi

(1) Pašvaldība no pamatbudžeta izmaksā pabalstu garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalstu.

(2) Pašvaldība, neizvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, var piešķirt ģimenei (personai) pabalstu krīzes situācijā.

(3) Ja ir apmierināts pamatots pašvaldības iedzīvotāju pieprasījums pēc pabalsta garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsta, pašvaldība, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, ir tiesīga no pašvaldības pamatbudžeta izmaksāt arī citus pabalstus ģimenes (personas) pamatvajadzību apmierināšanai.

(4) Šā panta trešajā daļā minēto pabalstu veidu, apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šos pabalstus, reglamentē pašvaldības saistošajos noteikumos.

(5) Dzīvokļa pabalsta apmēru, izmaksas kārtību un personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo pabalstu, reglamentē

pašvaldības saistošajos noteikumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 25.11.2004., 18.09.2008., 29.10.2009. un 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

36.pants. Pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai

(1) Garantēto minimālo ienākumu līmeni nosaka un katru gadu saistībā ar gadskārtējā valsts budžeta likuma projektu pārskata Ministru kabinets.

(2) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā aprēķināms, piešķirams un izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai.

(3) (Izslēgta ar 07.05.2009. likumu.)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009., 29.10.2009. un 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

37.pants. Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas nosacījumi

(1) Personai darbspējīgā vecumā, kura vēlas saņemt sociālās palīdzības pabalstu, izņemot pabalstu krīzes situācijā, un nestrādā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu"), jāreģistrējas Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbniekam, izņemot gadījumu, kad persona ir:

- 1) invaliditātes pensijas, vecuma pensijas vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēja;
- 2) sievietē grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā, viens no bērna vecākiem vai cita persona bērna kopšanas periodā;
- 3) viens no bērna invalīda vecākiem, ja bērns nesaņem piemērotus aprūpes pakalpojumus;
- 4) persona vecumā no 15 gadiem, kura iegūst izglītību klātienē pamatizglītības, vispārējās vidējās vai profesionālās vidējās izglītības iestādē vai ir pilna laika studējošais augstskolā.

(2) Sociālās palīdzības pabalstu klientam samazina par personai piešķirto daļu, vienlaikus ievērojot katra bērna tiesības un intereses, vai nepiešķir atsevišķi dzīvojošai personai, ja tā:

- 1) atteikusies no līdzdarbības vai noteiktā laikā nav iesaistījies pasākumos savas sociālās problēmas risināšanai;
- 2) sniegusi nepatiesas ziņas vai atteikusies sniegt ziņas par ienākumiem, īpašumiem un citiem apstākļiem, kas raksturo klienta spēju nodrošināt pamatvajadzības un iesaistīties pasākumos savas sociālās problēmas risināšanai;
- 3) atrodas prombūtnē ilgāk par kalendāra mēnesi un saņem sociālo vai ārstniecības pakalpojumu, kura ietvaros tiek nodrošinātas personas pamatvajadzības, atrodas ieslodzījuma vietā, sociālās korekcijas izglītības iestādē vai citu pamatotu iemeslu dēļ nav iekļaujama ģimenes sastāvā.

(2¹) Sociālās palīdzības pabalstu šā panta otrajā daļā minēto apstākļu dēļ samazina vai pārtrauc izmaksāt ar tā mēneša pirmo datumu, kas seko mēnesim, kad radušies apstākļi, kuru dēļ samazināma vai pārtraucama pabalsta izmaksa.

(3) Ja mainās ģimenes sastāvs, ģimenes (personas) materiālā vai sociālā situācija, pašvaldības sociālais dienests no jauna izvērtē klienta atbilstību sociālās palīdzības saņemšanas nosacījumiem un, ja nepieciešams, pieņem lēmumu par sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu vai atteikumu piešķirt sociālās palīdzības pabalstu.

(3¹) Ja trūcīgas ģimenes (personas) materiālais stāvoklis uzlabojies un tās ienākumi palielinājušies uz darba attiecību pamata vai no saimnieciskās darbības, izņemot autoratlīdzību, ienākumus no nekustamā īpašuma un ienākumus no metāllūžņu pārdošanas, pašvaldības sociālais dienests vienu reizi kalendāra gadā trīs kalendāra mēnešus neņem vērā ienākumus līdz valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēram no šā ienākuma personai darbspējīgā vecumā, kura uzsākusi gūt ienākumus.

(4) Ja pašvaldības sociālais dienests konstatē, ka klients spēj nodrošināt savas pamatvajadzības minimālā apmērā,

šim dienestam ir tiesības atteikt klientam sociālās palīdzības pabalstu.

(15.12.2011. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.01.2017. likumu, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

38.pants. Ierobežojumi līdzdarbības pienākumu noteikšanā

(Izslēgts ar 15.12.2011. likumu, kas stājas spēkā 30.12.2011.)

39.pants. Pabalsta garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai apmēra samazināšana

(Izslēgts ar 15.12.2011. likumu, kas stājas spēkā 30.12.2011.)

39.¹ pants. Nepamatoti izmaksāto sociālās palīdzības pabalstu atgūšana

Pašvaldības sociālais dienests pieņem lēmumu par nepamatoti izmaksāto sociālās palīdzības pabalstu atgūšanu, ja tas konstatē, ka attiecīgais pabalsts ir nepamatoti izmaksāts klienta vainas dēļ, klientam sniedzot nepatiesu vai nepilnīgu informāciju vai nepaziņojot par pārmaiņām, kas varētu ietekmēt tiesības uz šo pabalstu vai tā apmēru. Lēmumu izpilda tiesu izpildītājs Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, pamatojoties uz pašvaldības sociālā dienesta izpildrikojumu.

(15.12.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 30.12.2011.)

VI nodaļa Sociālā darba mērķis un prasības sociālā darba speciālistiem

40.pants. Sociālā darba mērķis

Sociālā darba mērķis ir palīdzēt personai, ģimenei un personu grupai noteikt, atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas.

41.pants. Personas, kurām ir tiesības veikt sociālo darbu

Tiesības veikt sociālo darbu ir personām, kas ieguvušas otrā līmeņa profesionālo augstāko vai akadēmisko izglītību sociālajā darbā vai karitatīvajā sociālajā darbā.

(20.12.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 30.12.2007.)

42.pants. Personas, kurām ir tiesības sniegt sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un sociālo palīdzību

Tiesības sniegt sociālās aprūpes vai sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un sociālo palīdzību ir personām, kas ieguvušas pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas vai sociālās palīdzības sniegšanas jomā vai profesionālo vidējo izglītību sociālās aprūpes jomā (pēc tādas profesionālās vidusskolas vai citas izglītības iestādes beigšanas, kura īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas).

(18.12.2008. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

43.pants. Sociālā darba speciālistu reģistrs

(Izslēgts ar 17.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

44.pants. Sociālā darba speciālistu sertifikācija un sertifikācijas mērķis

(Izslēgts ar 17.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

45.pants. Sociālā darbinieka un karitatīvā sociālā darbinieka profesionālie uzdevumi

(1) Sociālā darbinieka un karitatīvā sociālā darbinieka profesionālā darbība ir vērsta uz to, lai panāktu un veicinātu indivīda sociālo problēmu praktisku risinājumu un viņa dzīves kvalitātes uzlabošanu, iekļaušanu sabiedrībā, spēju palīdzēt pašam sev.

(2) Sociālais darbinieks un karitatīvais sociālais darbinieks pēc apstākļu izvērtēšanas:

- 1) sniedz personai palīdzību un atbalstu sociālo problēmu risināšanā;
- 2) palīdz personai attīstīt spēju risināt personiskās, starppersonu un sociālās problēmas;
- 3) atbalsta personas attīstības iespējas, kā arī tiesības patstāvīgi pieņemt lēmumus un tos īstenot;
- 4) piesaista sociālekonomiskos resursus un attiecīgos sociālos pakalpojumus personas vai personu grupas sociālo problēmu risināšanai;
- 5) nodrošina informāciju par sociālo pakalpojumu sniedzējiem un veido kontaktus starp sociālo pakalpojumu saņēmējiem un sniedzējiem.

(3) Veicot šajā pantā minētos uzdevumus, sociālie darbinieki un karitatīvie sociālie darbinieki ievēro sociālo darbinieku ētikas kodeksu, kuru apstiprina Sociālo darbinieku biedrība.

(07.05.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2019. likumu, kas stājas spēkā 13.01.2020. Sk. Pārejas noteikumu 35. punktu)

46.pants. Sociālā aprūpētāja profesionālie uzdevumi

(1) Sociālais aprūpētājs plāno sociālos pakalpojumus, lai nodrošinātu tādas personas pamatvajadzību apmierināšanu, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ to nevar izdarīt saviem spēkiem.

(2) Sociālais aprūpētājs:

- 1) atbilstoši klienta vēlmēm un vajadzībām nosaka sociālās aprūpes pakalpojumu kompleksa vai atsevišķu pakalpojumu nepieciešamību un organizē pakalpojumu sniegšanu;
- 2) novērtē, kā mainās klienta iespējas aprūpēt sevi, un attiecīgi maina sociālās aprūpes pakalpojumu kompleksa apjomu un saturu.

47.pants. Sociālā rehabilitētāja profesionālie uzdevumi

(1) Sociālais rehabilitētājs plāno, vada un organizē sociālās aktivizēšanas darbu tā, lai veicinātu indivīda iekļaušanos sabiedrībā.

(2) Sociālais rehabilitētājs:

- 1) palīdz sociālajam darbiniekam sadarbībā ar citiem speciālistiem izstrādāt un īstenot klientu individuālos sociālās rehabilitācijas plānus, mainīt un papildināt tos atbilstoši pārmaiņām klienta dzīves situācijā;
- 2) palīdz klientam uzlabot esošās un apgūt jaunas sociālās prasmes.

48.pants. Sociālās palīdzības organizatora profesionālie uzdevumi

(1) Sociālās palīdzības organizators nodrošina sociālās palīdzības sniegšanu trūcumā nonākušām personām, lai minimālā apmērā tiktu apmierinātas šo personu pamatvajadzības.

(2) Sociālās palīdzības organizators:

- 1) novērtē personas (ģimenes) sociālo un materiālo situāciju un nosaka nepieciešamās sociālās palīdzības veidu, apjomu, saņemšanas ilgumu un līdzdarbības pienākumus;
- 2) informē klientus par viņu tiesībām uz sociālo palīdzību un par šo tiesību īstenošanas iespējām, kā arī līdzdarbības pienākumiem.

VII nodaļa

Administratīvie pārkāpumi sociālo pakalpojumu jomā un kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

(21.11.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 24.12.2019. Nodaļa stājas spēkā 01.07.2020. Sk. Pārejas noteikumu 33. punktu)

49. pants. Sociālo pakalpojumu sniedzējiem noteikto prasību neizpilde un sociālo pakalpojumu kvalitātes nenodrošināšana

Par normatīvajos aktos sociālo pakalpojumu sniedzējiem noteikto prasību neizpildi vai sociālo pakalpojumu kvalitātes nenodrošināšanu, kas rada vai var radīt tiešus draudus sociālā pakalpojuma saņēmēja drošībai vai veselībai, piemēro naudas sodu sociālo pakalpojumu sniedzējam — fiziskajai personai — no divpadsmit līdz simt divdesmit astoņām naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no sešpadsmit līdz divsimt sešdesmit naudas soda vienībām.

(21.11.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 24.12.2019. Pants stājas spēkā 01.07.2020. Pārejas noteikumu 33. punktu)

50. pants. Sociālo pakalpojumu sniegšana bez reģistrēšanās sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā

Par sociālā pakalpojuma sniegšanu bez reģistrēšanās sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā piemēro brīdinājumu vai naudas sodu sociālo pakalpojumu sniedzējam — fiziskajai personai — no astoņām līdz simt divdesmit astoņām naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no četrpadsmit līdz divsimt sešdesmit naudas soda vienībām.

(21.11.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 24.12.2019. Pants stājas spēkā 01.07.2020. Pārejas noteikumu 33. punktu)

51. pants. Kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

Administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 49. un 50. pantā minētajiem pārkāpumiem veic Labklājības ministrija.

(21.11.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 24.12.2019. Pants stājas spēkā 01.07.2020. Pārejas noteikumu 33. punktu)

Pārejas noteikumi

1. Šā likuma 10.panta pirmā daļa, 41. un 42.pants 2002.gada 31.oktobra redakcijā stājas spēkā 2008.gada 1.janvārī. Pēc 2008.gada 1.janvāra tiesības veikt sociālo darbu, sniegt sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un sociālo palīdzību ir arī personām, kuras:

1) jau veic minēto darbu un kurām 2007.gada 31.decembrī līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai noteiktā vecuma sasniegšanai palikuši ne vairāk kā pieci gadi;

2) līdz 2007.gada 31.decembrim uzsākušas studijas vai turpina iegūt šā likuma 41. un 42.pantā noteikto izglītību. Minētās personas katru gadu līdz 15.oktobrim iesniedz darba devējam augstskolas vai koledžas izsniegtu izziņu par to, ka šīs personas ir augstskolas vai koledžas studējošo sarakstā.

(17.06.2004. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.06.2007. un 18.12.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

2. *(Izslēgts ar 18.09.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.10.2008.)*

3. *(Izslēgts ar 18.09.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.10.2008.)*

4. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2003.gada 1.jūnijam piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

- 1) Ministru kabineta 1995.gada 10.oktobra noteikumi nr.309 "Noteikumi par kārtību, kādā tiek apmaksāta personu uzturēšanās sociālās aprūpes iestādēs";
- 2) Ministru kabineta 1996.gada 27.augusta noteikumi nr.340 "Noteikumi par valsts un pašvaldību sociālās aprūpes institūcijām";
- 3) Ministru kabineta 2000.gada 8.augusta noteikumi nr.262 "Kārtība, kādā personas saņem tehniskos palīglīdzekļus";
- 4) Ministru kabineta 2000.gada 12.septembra noteikumi nr.313 "Noteikumi par prasībām sociālās palīdzības pakalpojumu sniedzējiem";
- 5) Ministru kabineta 2000.gada 12.septembra noteikumi nr.314 "Kārtība, kādā personas saņem sociālās palīdzības pakalpojumus";
- 6) Ministru kabineta 2001.gada 28.augusta noteikumi nr.383 "Kārtība, kādā personas saņem profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus, un prasības profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem".

5. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē likums "Par sociālo palīdzību" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1995, 24.nr.; 1996, 14.nr.; 1997, 2.nr.; 1998, 1., 23.nr.; 1999, 2., 24.nr.; 2001, 1.nr.).

6. Šā likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkts stājas spēkā 2003.gada 1.jūlijā.
(19.12.2002. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2003.)

7. No 2003.gada 1.janvāra līdz 2003.gada 31.decembrim sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sociālās rehabilitācijas institūcijās par valsts budžeta līdzekļiem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā var saņemt personas, kuras nestrādā (nav uzskatāmas par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu") un saņem tikai valsts pensiju vai tikai valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, un tās ir:

- 1) invalīdi;
- 2) personas, kuras sasniegušas vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju;
- 3) politiski represētās personas.

Rehabilitācijas ilgums nedrīkst pārsniegt 21 dienu.
(19.12.2002. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2003.)

8. Šā likuma 13.panta pirmās daļas 6. un 8.punkts stājas spēkā 2005.gada 1.janvārī.
(17.06.2004. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

9. Šā likuma 13.panta pirmās daļas 7.punkts stājas spēkā 2006.gada 1.janvārī.
(17.06.2004. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

10. Līdz Sociālo pakalpojumu pārvaldes izveidošanai tās funkcijas veic Labklājības ministrijas padotībā esošā valsts pārvaldes iestāde — Sociālās palīdzības fonds.
(17.06.2004. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

11. Grozījumi šā likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā attiecībā uz pilngadīgām personām, 13.panta pirmās daļas 7.punktā attiecībā uz sociālās rehabilitācijas saņemšanas kārtību un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri, piektā un sestā daļa stājas spēkā 2007.gada 1.janvārī.
(25.05.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 28.06.2006.)

12. Šā likuma 9.panta sestā daļa, kas nosaka pašvaldībām pienākumu nodrošināt konsultatīvu atbalstu sociālā

darba speciālistiem, stājas spēkā:

1) 2007.gada 1.janvārī — attiecībā uz tiem sociālā darba speciālistiem, kuri ir sociālie darbinieki;

2) 2008.gada 1.janvārī — attiecībā uz tiem sociālā darba speciālistiem, kuri ir sociālie aprūpētāji, sociālie rehabilitētāji un sociālās palīdzības organizatori.

(25.05.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 28.06.2006.)

13. Līdz jaunu Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2007.gada 1.oktobrim piemērojami Ministru kabineta 2003.gada 27.maija noteikumi Nr.285 "Kārtība, kādā personas saņem tehniskos palīgīdzekļus", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(03.05.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 07.06.2007.)

14. *(Izslēgts ar 18.12.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2009.)*

15. Līdz 2009.gada 1.jūlijam šā likuma 3.panta otrajā daļā pašvaldību domēm noteiktos uzdevumus veic arī pašvaldību padomes.

(18.12.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

16. *(Izslēgts ar 07.05.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)*

16.¹ Šā likuma 13.panta otrās daļas jaunā redakcija, 2.¹ un 2.⁴ daļa stājas spēkā 2010.gada 1.janvārī.

(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

17. Tās pašvaldības, kurās iedzīvotāju skaits nepārsniedz 3000, šā likuma 10.panta otrajā daļā noteikto sociālo dienestu kā atsevišķu pašvaldības iestādi izveido ne vēlāk kā līdz 2009.gada 1.augustam. Līdz sociālā dienesta kā atsevišķas pašvaldības iestādes izveidošanai attiecīgajās pašvaldībās šā likuma 11.pantā minēto uzdevumu izpildi nodrošina pašvaldību dome (padome) vai tās deleģēta institūcija pašvaldības saistošajos noteikumos paredzētajā kārtībā.

(18.12.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

17.¹ Šā likuma 13.panta pirmās daļas 3.¹ punkts un 13.panta pirmās daļas 11.punkts stājas spēkā 2015.gada 1.janvārī.

(07.10.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 06.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 22.12.2012.)

18. Šā likuma 13.panta 2.² un 2.³ daļa un 25.panta ceturtā daļa stājas spēkā 2009.gada 1.septembrī. Līdz 2009.gada 31.augustam nepiemēro šā likuma 2.² daļu 2008.gada 18.decembra redakcijā.

(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

19. Likvidējamās valsts aģentūras "Tehnisko palīgīdzekļu centrs" tiesības, pienākumus, mantu, tajā skaitā lietvedību un arhīvu, pārņem valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari".

(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

20. Laika periodā no 2009.gada 1.septembra līdz 2009.gada 31.decembrim valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari" nodrošina personas arī ar tiftotēniku un surdotēniku.

(07.05.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

21. Grozījums likuma 5.pantā par klienta materiālo resursu novērtēšanu līdz 2011.gada 31.decembrim nav attiecināms uz personām, kurām līdz šo grozījumu spēkā stāšanās dienai ar pieņemtu lēmumu ir piešķirts trūcīgās personas statuss.

(29.10.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.12.2009.)

22. Šā likuma 13.panta 1.¹ daļā paredzēto atbalstu pašvaldībām valsts sniedz, veicot līdzmaksājumu par faktiskajiem izdevumiem garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalsta izmaksu nodrošināšanai par periodu līdz 2012.gada 31.decembrim, bet dzīvokļa pabalsta izmaksu nodrošināšanai — līdz 2012.gada 30.aprīlim. Valsts līdzfinansējumu pašvaldībām nepiešķir par pašvaldību maksājumiem, kas veikti, lai nodrošinātu garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalstu izmaksu pēc 2013.gada 1.janvāra un dzīvokļa pabalstu izmaksu pēc 2012.gada 1.maija.

(15.12.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 30.12.2011.)

23. Šā likuma 15.¹ panta pirmās daļas 5.punkts stājas spēkā 2010.gada 1.janvārī.

(29.10.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.12.2009.)

24. Šā likuma 14.panta trešajā daļā minētos noteikumus Ministru kabinets izdod līdz 2014.gada 1.aprīlim.

(14.11.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 18.12.2013.)

25. Līdz jaunu Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2017.gada 1.jūlijam piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 2003.gada 3.jūnija noteikumi Nr.291 "Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem";

2) Ministru kabineta 2008.gada 20.novembra noteikumi Nr.951 "Kārtība, kādā sociālo pakalpojumu sniedzējs tiek reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un izslēgts no tā";

3) Ministru kabineta 2012.gada 17.aprīļa noteikumi Nr.271 "Kārtība, kādā personas saņem profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus".

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

26. Šā likuma 9.¹ panta otrā daļa, 14.panta pirmās daļas 4.¹ un 4.² punkts, 20.panta ceturtā daļa stājas spēkā 2017.gada 1.decembrī.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

27. Šā likuma 12.panta 2.³ un 28.panta 1.² daļa stājas spēkā 2017.gada 1.septembrī.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

28. Šā likuma 13.panta pirmās daļas 12.punkts stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

29. Šā likuma 13. panta septītā daļa stājas spēkā 2023. gada 1. oktobrī. Līdz 2023. gada 30. septembrim atbalsts pašvaldībām ar sociālā darba speciālistu profesionālās kompetences pilnveides nodrošināšanu saistīto izdevumu segšanai Ministru kabineta noteiktajā apmērā tiek īstenots Eiropas Savienības politiku instrumentu ietvaros.

(19.12.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.01.2020. Septītā daļa iekļauta likuma redakcijā uz 01.10.2023.)

30. Šā likuma 13.¹ panta trešās daļas nosacījums attiecībā uz samaksu par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumu 85 procentu apmērā no pensijas vai atlīdzības un 29.panta otrās daļas 1., 2. un 3.punkta nosacījumi attiecībā uz naudas summu personiskiem izdevumiem institūcijas klientiem 15 procentu apmērā no pensijas vai atlīdzības, vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta piemērojami no 2020.gada 1.janvāra.

Līdz 2019.gada 31.decembrim:

1) personas, kuras ir pensijas vai atlīdzības saņēmējas, maksā par šā likuma 9.¹ panta pirmās daļas 1. un 2.punktā noteiktajiem pakalpojumiem 90 procentus no tām izmaksājamās summas, bet ne vairāk kā saņemtā pakalpojuma izmaksas attiecīgajā institūcijā;

2) pilngadīgai personai, kura ir šā likuma 13.¹ panta trešajā daļā noteiktās pensijas vai atlīdzības, vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēja, naudas summa, kas paliek tās rīcībā pēc ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojumu apmaksas, nedrīkst būt mazāka par 10 procentiem no tai izmaksājamās pensijas vai atlīdzības, vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra;

3) pilngadīgai personai, kura nav šā likuma 13.¹ panta trešajā daļā noteiktās pensijas vai atlīdzības, vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēja, naudas summa, kas tai izmaksājama no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas budžeta, ir 10 procenti no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra;

4) bērnam no septiņu gadu vecuma naudas summa, kas tam izmaksājama no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas budžeta, ir 10 procenti no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra. Par labām un teicamām sekmēm un aktivitāti sabiedriskajā dzīvē izglītības iestādes vai ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas var piešķirt lielāku naudas summu.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

31. Šā likuma 13.panta pirmās daļas 13.punkts stājas spēkā 2019.gada 1.janvārī.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

32. Pašvaldības līdz saistošo noteikumu par pabalsta krīzes situācijā apmēru un piešķiršanas kārtību spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2017.gada 31.decembrim piemēro pašvaldības saistošos noteikumus, kuros noteikts vienreizēja pabalsta ārkārtas situācijā apmērs un tā piešķiršanas kārtība.

(12.01.2017. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 09.02.2017.)

33. Šā likuma VII nodaļa stājas spēkā vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu.

(21.11.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 24.12.2019.)

34. Līdz šā likuma 13. panta pirmās daļas 4. punktā paredzēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2020. gada 1. jūlijam piemērojami Ministru kabineta 2006. gada 6. novembra noteikumi Nr. 914 "Kārtība, kādā no psihoaktīvām vielām atkarīgās personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(19.12.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

35. Līdz dienai, kad Sociālo darbinieku biedrība apstiprina šā likuma 45. panta trešajā daļā minēto sociālo darbinieku ētikas kodeksu, bet ne ilgāk kā līdz 2023. gada 1. janvārim sociālie darbinieki un karitatīvie sociālie darbinieki ievēro sociālo darbinieku ētikas kodeksu, kuru ir apstiprinājusi Latvijas Profesionālo sociālo un aprūpes darbinieku asociācija.

(19.12.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.01.2020.)

36. Laikā, kamēr visā valstī ir izsludināta ārkārtējā situācija sakarā ar Covid-19 izplatību:

1) tādā gadījumā, ja ģimenei (personai) izsniegtās izziņas, kas apliecina, ka tā atzīta par trūcīgu, maznodrošinātu vai par maznodrošinātu atbilstoši atbalsta saņemšanas nosacījumiem, ko noteicis Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (vidējie ienākumi uz vienu ģimenes locekli nepārsniedz 242 euro mēnesī), derīguma termiņš beidzas vai ir jāpagarina, uzskatāms, ka izziņas derīguma termiņš ir pagarināts uz ārkārtējās situācijas laiku un vienu kalendāra mēnesi pēc ārkārtējās situācijas beigām;

2) un vienu kalendāra mēnesi pēc ārkārtējās situācijas beigām ģimenei (personai) saglabājas visi pašvaldības un valsts piešķirtie pabalsti un atvieglojumi, uz kuriem šai ģimenei (personai) ir tiesības kā trūcīgai vai maznodrošinātai;

3) ģimene (persona), kurai no jauna nepieciešams noteikt atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam vai kura nonākusi krīzes situācijā, pašvaldības sociālajā dienestā vēršas attālināti (izmantojot e-pastu vai ievietojot iesniegumu tam speciāli paredzētā kastītē). Pašvaldības sociālais dienests valsts un pašvaldību informācijas sistēmās pārbauda iesniedzēja atbilstību attiecīgajam statusam, nepieprasot papildu dokumentus, un pieņem lēmumu par atbilstošā statusa noteikšanu vai par atteikumu to noteikt, vai par atbalstu krīzes situācijā.

(20.03.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.03.2020.)

37. Laikā, kamēr visā valstī ir izsludināta ārkārtējā situācija sakarā ar Covid-19 izplatību, un vienu kalendāra mēnesi pēc ārkārtējās situācijas beigām:

1) pašvaldība piešķir ģimenei (personai), kura ārkārtējās situācijas dēļ nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības, šā likuma 35. panta otrajā daļā noteikto pabalstu krīzes situācijā, kas tiek izmaksāts no pašvaldības budžeta līdzekļiem. Pabalstu krīzes situācijā nepiešķir atsevišķi dzīvojošai personai vai par personu ģimenē, kurai atbilstoši normatīvajiem aktiem ir piešķirts dīkstāves pabalsts vai dīkstāves palīdzības pabalsts;

2) lai daļēji kompensētu pašvaldību izdevumus par pabalstu krīzes situācijā nodrošināšanu, valsts nodrošina mērķdotāciju pašvaldībām izdevumu segšanai 50 procentu apmērā no ģimenei (personai) izmaksātā pabalsta krīzes situācijā apmēra, bet ne vairāk kā 40 euro mēnesī vienai personai;

3) pašvaldība, lai saņemtu mērķdotāciju, līdz pārskata mēnesim sekojošā mēneša desmitajam datumam atbilstoši normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā Valsts kase nodrošina elektronisko informācijas apmaiņu, izmantojot Valsts kases informācijas sistēmu "Ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību budžeta pārskatu informācijas sistēma", iesniedz pārskatu "Pārskats par mērķdotācijas izlietojumu krīzes pabalstam" (Veidlapa Nr. 18_KrīzP) (turpmāk — pārskats), tajā iekļaujot šādas ziņas:

- a) pašvaldības izmaksātais finansējums pabalstiem krīzes situācijā pilnā apmērā kopā,
- b) to personu skaits, par kurām izmaksāts pabalsts krīzes situācijā,
- c) pašvaldības konts Valsts kasē vai kredītiestādē mērķdotācijas saņemšanai un izdevumu veikšanai;

4) Labklājības ministrija:

- a) 10 darbdienu laikā pēc pārskata izvērtēšanas un atzīšanas par atbilstošu veic mērķdotācijas maksājumu pašvaldībai,
- b) ir tiesīga izlases kārtībā veikt mērķdotācijas izlietojuma kontroli, pieprasot no pašvaldības papildu informāciju,
- c) ja konstatē kļūdas pārskatā vai pārkāpumus pabalsta krīzes situācijā piešķiršanā un izmaksā, pārtrauc mērķdotācijas izmaksu līdz pārskata precizēšanai vai pārkāpumu novēršanai; pēc pārskata precizēšanas vai pārkāpumu novēršanas izdara pārrēķinu un veic maksājumus par iepriekšējo periodu un nepamatoti izmaksātos līdzekļus ietur no nākamajā mēnesī pašvaldībai paredzētajiem līdzekļiem.

(20.03.2020. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.04.2020. un 07.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 09.05.2020.)

38. Laikā, kamēr visā valstī ir izsludināta ārkārtējā situācija sakarā ar Covid-19 izplatību, valstij un pašvaldībām ir tiesības veikt samaksu sociālo pakalpojumu sniedzējiem, ar kuriem ir noslēgts līgums par sociālo pakalpojumu sniegšanu klātienē, ja ārkārtējās situācijas dēļ nav bijis iespējams tos sniegt. Valsts un pašvaldības izvērtē dīkstāves ietekmi uz pakalpojumu sniedzēja finanšu plūsmu un nosaka, kādā apjomā tiks veikta samaksa par dīkstāves periodu.

(20.03.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 22.03.2020.)

39. Ja ģimene (persona), tai skaitā audžuģimene un aizbildnis, kam ir tiesības uz šo pārejas noteikumu 37. punkta 1. apakšpunktā minēto pabalstu krīzes situācijā, aprūpē bērnu līdz 18 gadu vecumam, pašvaldība palielina izmaksājamā pabalsta apmēru par 50 euro mēnesī katram bērnam un valsts to pašvaldībai kompensē 100 procentu apmērā. Ja pašvaldība līdz 2020. gada 17. aprīlim ģimenei (personai), tai skaitā audžuģimenei un aizbildnim, ir piešķīrusi šo pārejas noteikumu 37. punkta 1. apakšpunktā minēto pabalstu krīzes situācijā par 2020. gada martu, pašvaldība nodrošina pabalsta palielināšanu par 50 euro katram bērnam. Pašvaldība nepalielina izmaksājamo pabalstu krīzes situācijā vai samazina to par attiecīgo daļu par laikposmu, kad personai, kura saņem dīkstāves pabalstu vai dīkstāves palīdzības pabalstu, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam ir piešķirta piemaksa par apgādībā esošu bērnu. Lai saņemtu mērķdotāciju, pašvaldība šo pārejas noteikumu 37. punkta 3. apakšpunktā minētajā pārskatā norāda to bērnu skaitu, par kuriem izmaksāts pabalsts krīzes situācijā.

(16.04.2020. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 07.05.2020. likumu, kas stājas spēkā 09.05.2020.)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(06.12.2012. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.11.2013. un 26.11.2015. likumu, kas stājas spēkā

02.12.2015.)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Padomes 2003.gada 25.novembra direktīvas 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji;
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (dokuments attiecas uz EEZ);
- 3) Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas 2004/81/EK par uzturēšanās atļaujām, kas izdotas tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cilvēku tirdzniecības upuri vai bijuši iesaistīti darbībās, kas veicina nelegālo imigrāciju, kuri sadarbojas ar kompetentajām iestādēm;
- 4) Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (pārstrādātā versija);
- 5) Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/93/ES par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, ar kuru aizstāj Padomes pamatlēmumu 2004/68/TI;
- 6) Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija direktīvas 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai.

Likums stājas spēkā 2003.gada 1.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 2002.gada 31.oktobrī.

Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2002.gada 19.novembrī